Leto XLVII. - Štev. 40 (2361) - Četrtek, 19. oktobra 1995 - Posamezna številka 1400 lir

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%
Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978
Podurednistvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti 3 - Tel. 040/365473 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE TASSA RISCOSSA | GORIZIA ITALY

naš uvodnik

Ob slovenski (ne)enotnosti

V zadnji številki našega lista je o tem vprašanju (po obisku dveh slovenskih delegacij pri predsedniku republike) tehtno pisal naš dopisnik. Dejstvo je, da je ta problem zelo aktualen in da predstavlja danes v našem političnem oz. sploh manjšinskem trenutku pomemben dejavnik. To se je izkazalo ob obisku državnega poglavarja, to se kaže v raznih aspektih naše manjšinske stvarnosti.

Problem enotnosti znotraj slovenske narodne skupnosti v Italiji je danes zelo živ in stvaren. Borba Slovencev v Italiji zahteva v tem času vsaj minimalno enotnost vseh zavednih Slovencev, in to brez ozira na strankarsko ali ideološko pripadnost. Če smo bili Slovenci v Italiji nekoč (pod fašizmom) bolj enotni, si zato gotovo ne moremo danes želeti povratka take ali drugačne diktature, ki bi tako enotnost spet utrdila. Sami moramo namreč biti politično dovolj zreli in odgovorni, da na pragu tretjega tisočletja znamo ubrati take poti, ki bi nam res prinesle - enotnim v raznolikosti - zaželene sadove. Zgodovina bi nas morala le nekaj naučiti...

Znano je, da se zadnji čas med manjšino nekaj dogaja in prizadeva tudi v tem smislu. Nekateri politični dejavniki so dali pred časom konkretne predloge v zadevi. Tu imamo lahko v mislih predvsem prvotni predlog slovenske stranke, naj bi se znotraj manjšine govorilo in razpravljalo o ustanovitvi skupnega organa za povezavo osnovnih teženj naše narodne skupnosti. Padel je predlog o ustanovitvi nekakega Narodnega sveta, ki bi strnil okoli sebe čimveč dobronamernih slovenskih ljudi in njih pričakovanj, in to kot organizacij ali kot posameznikov. Enotno slovensko predstavništvo naj bi pa nastalo na podlagi demokratičnih volitev znotraj manjšine same, ki bi si na tak način izvolila nekak slovenski manjšinski parlament. Ta bi nato prek izvršnih organov vzporejal in koordiniral glavne dejavnosti manjšine v odnosu predvsem do italijanske države in matične domovine.

Pred časom se je nekaj podobnega že zgodilo med koroškimi Slovenci, ki so neposredno izvolili člane Narodnega sveta koroških Slovencev. Na tisoče in tisoče volilcev je namreč z glasovanjem imenovalo svoje direktne predstavnike v širše manjšinsko telo, da bi jih predstavljalo predvsem navzven. Tudi če tu niso vsi koroški Slovenci volili (levica je v glavnem stala ob strani), so vendar izvoljeni predstavniki prejeli legitimno zaupnico prav od manjšinskega volilnega zbora samega. Zakaj bi se kaj takega ne zgodilo tudi med nami?

Enotnost manjšine je namreč osnovni pogoj za to, da nam država, v kateri živimo, prizna osnovne pravice. Samo tako bo namreč lahko prišlo do objektivnega stališča oblasti do manjšine in ta bo v resnici predstavljal subjekt v odnosu do nje. Zato moramo napeti vse sile, da do podobne enotnosti pride tudi pri nas, čeprav nas še ločujejo idejne in druge razlike.

Andrej Bratuž

Karol Wojtyla 17 let na Petrovem mestu

Sedemnajst let je že minilo, odkar so v Rimu imenovali poljskega kardinala Karola Wojtylo za papeža Janeza Pavla II. Tega dogodka-obletnice se sv. oče v nedeljo med angelovim češčenjem ni spomnil, najbrž hote, saj je znan po svoji skromnosti. Spomnili pa so se ga milijoni ljudi in predstavniki vseh pomembnejših ustanov, ki so mu poslali čestitke. Papež je v nedeljo govoril o ubogih, ki jih je posebno blagoslovil, in dejal, da so prav ubogi Bogu najbližji. Zavzel se je za pomoč razvitega sveta revnim. Pri tem je še poudaril, da katoliška Cerkev od vedno skrbi za uboge in prav ti imajo v Cerkvi posebno mesto.

Pred sedemnajstimi leti je v konklavah v Rimu tedanji varšavski kardinal Višinski prišel k mlademu kardinalu Wojtyli in mu zašepetal: »Bodi pripravljen, Bog te je izbral.« Volitve novega Petrovega naslednika so namreč zašle v slepo ulico. Vatikanisti vedo povedati, da sta bila za papeža na listi dva Italijana, a sta oba vedno dobivala enako število glasov. »Impasse« so rešili tako, da so izvolili Wojtylo. Svoj *Accepto* je izrekel šele takrat, ko je videl, da so ga ponovno izvolili za Petrovega naslednika. Vprašanje je, če so se tedaj kardinali zavedeli, kako pomembnega človeka so izvolili za papeža, človeka, ki je gotovo največ prispeval k novi politični in geografski podobi sveta ob koncu 20. stoletja.

Papež ima za seboj že prek 70 potovanj v tujino, 120 pastoralnih obiskov v Italiji, 237-krat je šel v župnije v Rimu, prepotoval je nad milijon kilometrov. V tem času je tudi veliko pisal, saj je objavil dvanajst enciklik, trideset apostolskih pisem, neverjetno število govorov, medtem je našel tudi čas za knjigo *Prestopiti prag upanja*. Razglasil je 272 svetnikov in 731 blaženih, imenoval 137 novih, predvsem mladih kardinalov. Doživel je atentat, imel vrsto zdravstvenih težav, a je vseeno predsedoval tudi šestim skupščinam sinod, se rokoval s stotinami političnih voditeljev najrazličnejših držav in s tisočimi preprostimi-naključno izbranimi ljudmi. Slovenski verski tednik *Družina* je na prvi strani zadnje številke kar zapisal, da gre za najpomembnejšega papeža našega stoletja. Mi si tega ne upamo, lahko pa samo še dodamo, da gre za človeka, ki je spremenil konec našega stoletja in je prvi razumel, kaj pomenijo komunikacije; da gre za svetega očeta, ki je vedno stal za svojimi besedami, za papeža, ki se ni nikdar skrival za diplomatske besede in prazno besedičenje, ampak se je vedno držal evangeljskega vodila, naj se »govori z da da in ne ne«. Predvsem pa gre za papeža, ki se zaveda težav sedanjega sveta, in predvsem za človeka, ki bi rad pred tretjim tisočletjem združil kristjane (*Ut unum sint*).

Papežu Janezu Pavlu II. želimo, da bi mu Bog dal še veliko moči, da bi svoje delo še naprej tako opravljal kot do sedaj. Z mislijo, da bo sv. oče naslednje leto obiskal Slovenijo, mu še toliko bolj iz srca kličemo še na mnoga leta!

V tej številki lahko preberete:

str. 2 Evropa regij in narodov
str. 3 Razsodnost in mirni živci
str. 4 Stališče SSk o bankah
str. 5 Nova knjiga prof. Jožka Šavlija
str. 6 Salezijanci sto let v Gorici
str. 7 Srečanje o slovenskem značaju
str. 8 Programska konferenca SSk

Mladi, odprite svoja srca misijonom!

Iz papeževe poslanice za svetovni misijonski dan

Sveti oče je tudi letos za misijonsko nedeljo izdal posebno poslanico, ki se začenja: »Cerkev je prejela evangelij kot oznanilo in kot izvir veselja in odrešenja. Sprejela ga je kot dar, ki prihaja od Jezusa, Očetovega poslanca, da bi prinesel veselo oznanilo vsem revnim.« *Nato sv. oče spominja vse, da je dolžnost vernih kristjanov, da pomagajo pri oznanjevanju evangelija ljudstvom, ki ga še ne poznajo. V sklepnem delu poslanice se obrača posebej na mlade z naslednjimi besedami:*

Pogumno oznanjevanje evangelija je zaupano čisto posebej vam, mladim. V Manili sem vas opomnil, da bo Gospod »od vas zahteval mnogo: zahteval bo popolno predanost vsega vašega bitja oznanjevanju evangelija in služenju svojemu ljudstvu. Toda ne bojte se! Njegove zahteve so tudi merilo njegove ljubezni do vsakega izmed vas.« Ne pustite se omajati in obubožati s tem, da se umaknete vase, nasprotno, odprite svojega duha in svoje srce neskončnim misijonskim obzorjem. Ne bojte se! Če vas Gospod kliče, da zapustite svojo deželo in greste k drugim ljudstvom, drugim kulturam, drugim cerkvenim skupnostim, sprejmite velikodušno njegovo povabilo. Še enkrat bi rad ponovil: »*Pojdite za menoj v tretje tisočletje, da rešimo svet.*«

Imejte vedno pogum oznanjati Gospoda Jezusa družinam, duhovnikom, redovnicam, redovnikom in vsem, ki verujejo v Kristusa. Vsak vernik je poklican, da sodeluje pri širjenju evangelija in živi misijonstvo duha in dejanja v zastonjskem darovanju sebe svojim bratom in sestram. Kakor sem že povedal v okrožnici *Evangelij življenja*, smo ljudstvo odposlancev in vemo, da »nas na tej poti vodi in podpira zakon ljubezni. To je tista ljubezen, ki ima za svoji izvir in vzor božjega Sina, ki je postal človek in je s svojo smrtjo na križu dal svoje življenje« (79).

Dragi bratje in sestre! Naj bo svetovni misijonski dan za vse kristjane velika priložnost, da potrdijo svojo ljubezen do Kristusa in do bližnjega. Obenem naj bo primerna priložnost, da se zavejo, da nihče ne sme opustiti molitve, žrtve in stvarne pomoči za misijone, ki so prednja straža civilizacije ljubezni. Gospodov Duh oživlja vsak misijonski načrt in ga vodi do uresničenja.

V trenutku, ko opogumljam in blagoslavljam vse, ki se dejavno posvečajo misijonstvu, mislim tudi na odgovorne v papeški družbi za širjenje vere, ki ji je zaupana animacija tega dela, in na vse, ki so zaposleni v drugih papeških misijonskih ustanovah, ki so nujno potrebne za vzpostavljanje sodelovanja med misijonarji in dragoceno orodje za pravično in hitro pomoč vsem misijonarjem.

Naj Marija, kraljica evangelizacije, podpira in vodi dragoceno delo delavcev in delavk evangelija in daje kristjanom vedno novo veselje in novo navdušenje za oznanjanje Jezusa Kristusa z besedo in življenjem.

Vsem pošiljam poseben apostolski blagoslov v podporo pri vaših različnih nalogah v službi evangelija.

V Vatikanu na praznik Presvete Trojice, 11. junija 1995 v 17. letu mojega papeževanja **Janez Pavel II.**

Pater Čung in misijonar Stanko Pavlin v Kunmingu na Kitajskem leta 1994

Škofje pri papežu

V torek, 17. oktobra, je sv. oče sprejel na posebnem sestanku vse škofe in kardinale iz nekdanje Jugoslavije. S to gesto je hotel opozoriti svet na pomembnost mirovnega procesa v Bosni in bivši Jugoslaviji. V Rim so prišli vsi škofje razen banjaluškega škofa Komarice, ki ga imajo Srbi v hišnem priporu, ker da mu grozijo atentati. O srečanju in sklepih pogovorov škofov iz Slovenije, Hrvaške, tako imenovane Jugoslavije in Bosne, ki bodo imeli gotovo velik vpliv na dogajanje na nekdanjih jugoslovanskih tleh in še posebno v Bosni, bomo podrobneje poročali v naslednji številki Katoliškega glasa.

Kard. Kuharić sprejel muslimansko delegacijo

V Zagrebu so se zbrali nekateri odličniki bosanskih muslimanov ob 8-letnici odprtja džamije v Zagrebu. Njihova delegacija je obiskala kardinala Kuharića, ki jo je rad sprejel. Pri obisku je kardinal med drugim dejal: »Vera v Boga obvezuje vse vernike, naj se trudijo pridobiti vse ljudi v iskanju miru in pravice za vse brez izjeme. Sloga in mir je delo pravice po besedah preroka Izaija.« Kot zastopnik zagrebške nadškofije se zborovanja muslimanskih veljakov udeležuje pomožni škof Kokša.

Kardinal je spomnil na prizadevanje svetega očeta za mir v Bosni in dejal: »Mi smo vedno zastopali mnenje, naj bo Bosna enotna država, v kateri bodo živeli Srbi, Hrvati in muslimani v miru in z enakimi pravicami brez strahu in v svobodi, ker sta mir in svoboda za vse ljudi, brez ozira na njihovo versko pripadnost.«

Razkosanje BiH hočejo torej politiki in ne verski voditelji. Odtod tudi zadržanje hrvaške Cerkve, ki ne podpira Tuđmanove HDZ (Hrvaške demokratične zajednice).

Življenje se počasi vrača

V osvobojene kraje Knina se počasi vrača tudi versko življenje. O tem sta se razgovarjala Kuharić in pomožni škof Kokša s 25 župniki iz omenjenih krajev. Vsi so tožili, da so bile v osvobojenih krajih porušene vse cerkve, kapele, pokopališča. Ljudje se počasi, vendar pogumno vračajo, čeprav so bili domovi Hrvatov hudo poškodovani. Bogoslužje opravljajo povečini v šolah, ker so lete ostale nepoškodovane, pogosto pa kar na prostem.

V Banja Luki še vedno vztraja na svojem domu škof Komarica s svojimi sotrudniki, nekaterimi duhovniki in redovnicami; vsi so v hišnem priporu, skoro vsi ostali Hrvati so bili izgnani iz svojih domov. Na njihove domove prihajajo srbski begunci, ki so zbežali iz Bosanskega Broda, ki so ga zavzeli muslimanski vojaki. V Bosni in Hercegovini torej množice bežijo iz mesta v mesto, kot bi šlo za črede ovac in koz. Ubogo ljudstvo, ki je padlo v roke takim brezvestnim politikom in generalom, ki so jim etnično čisti kraji kot gredice cvetic, ki jih preurejajo po svojem okusu.

Evropa regij in narodov

Srečanje katoliških časnikarjev v Vicenzi

V Vicenzi so se od 5. do 8. oktobra zbrali katoliški časnikarji iz Italije, Bavarske, Hrvaške, Slovenije, Slovaške, Češke, Madžarske in Avstrije na seminarju ob 50-letnici katoliškega časnika *La Voce dei Berici*. Seminar so naslovili *Evropa regij in narodov-časopisi in katoliški časnikarji med pričevanjem in tišino.*

Kongres je odprl škof iz Vicenze msgr. Pietro Nonis, ki je povedal, da mora biti vsak mir institucionalno zaščiten; zavzel se je za družbo, v kateri so najšibkejši zaščiteni in lahko povejo svoje; nadalje se je zavzel za Evropo, v kateri bi bili šibkejši narodi in manjšine pravno in institucionalno zaščiteni. Za njim je predsednik italijanskega združenja katoliškega tiska FISC don Corgnali pokazal na preveliko koncentriranje tiska in drugih medijev v rokah enega gospodarja v Italiji. V svojem zanimivem posegu je prikazal nevarnosti takega početja, ker se tako šibijo tisk, gospodarsko šibki mediji in regionalne stvarnosti. Nadalje je msgr. Giulio Sanguinetti, predsednik komisije za družbene komunikacije pri EGS, poudaril pomembnost poštenega dela časnikarja, ki mora *»informirati in formirati* bralca le z resnico in se pri tem ne ozirati na lastnika časnika, kolege, politike in vplivne osebnosti, ki se bodo s člankom lahko strinjali ali ne.« Obenem je opozoril še na dejstvo, da se mora časnikar zavedati, da mora pravilno izbirati novice in izluščiti njihovo bistvo ter odvreči obenem vse, kar je nebistvenega; pri tem se ne sme ozirati na ekonomsko tržišče in na to, kar ekonomski trg od njega zahteva. Na seminarju sta spregovorila še dunajski teolog Paul Zulehner in predsednik stranke Slovenskih krščanskih demokratov in podpredsednik sorodnih strank v Evropi Lojze Peterle, ki je govoril o vojni v Bosni in opozoril prisotne na dejstvo, da bo Bosna prav lahko postala »coctail Libanona, Palestine in Cipra«.

Ob koncu študijskih dni so katoliški časnikarji iz prej omenjenih dežel izdali skupni dokument, v katerem se zavzemajo za strpnost in Evropo regij in narodov, za Evropo, v kateri bodo lahko rekli svojo tudi mali narodi in narodne manjšine. Nadalje so pozvali pravoslavno, muslimansko in katoliško Cerkev na območju nekdanje Jugoslavije in še posebno v Bosni, naj prek svojih članov poskrbe za naravnost preroško strpnost in iskanje dialoga za vsako ceno; pozvali so vse verske skupnosti na tem območju, naj si prizadevajo za mir in sožitje. Zavzeli so se za solidarnost v vojnih območjih, za strpnost, dialog, sožitje in vzajemno pomoč, za krščanske etične prvine in svobodne človeške izbire, ki naj težijo vedno bolj po večji svobodi, demokraciji, institucionalnem miru in po večji harmonični uglašenosti s sosedom.

Goriška škofija in sinoda

Referat o izidih vprašalnikov (2. del)

2. poglavje

Jezus Kristus *Dei Verbum*

»Bog se je hotel v svoji dobroti in modrosti razodeti in pokazati skrivnost svoje volje, prek katere lahko pridejo ljudje s pomočjo Kristusa, utelešene Besede, po Svetem Duhu do Očeta in postanejo soudeleženi božje narave. S tem razodetjem nevidni Bog govori v svoji neizmerni ljubezni ljudem kot prijateljem in se z njimi zadrži, da bi jih povabil in sprejel v občestvo s sabo« (DV 2).

1. V luči besed koncilske konstitucije o božjem razodetju nudijo odgovori na vprašalnike številne zanimive opazke:

- Čeprav ne vedno poglobljeno, se poudarja UPANJE, ki se rojeva iz gotovosti, da je »božja ljubezen izlita v naša srca po Svetem Duhu v Kristusu«. Velikonočna skrivnost, smrt na križu in vstajenje so živi vir in vsebina krščanske vere.

- Mnogi pričakujejo sinodo kot pravo »hojo« cerkvene skupnosti, ki želi zreti Kristusovo obličje. Za dosego tega cilja se predlaga naslednje:

a) Prenovljeno POSLUŠANJE tega, kar govori Duh naši Cerkvi.

b) Prenovljeno POSLUŠANJE tega, kar govori današnji človek Cerkvi.

c) Učinkovita SLUŽBA v odkrivanju temeljne poklicanosti človeka znotraj Cerkve in v svetu: prijateljstvo z Bogom, deleženje pri skrivnosti Trojice in medosebno občestvo.

2. Iz vprašalnikov izhaja tudi nekaj točk, ki preverjajo stanje goriške Cerkve:

- goriška Cerkev naj bi bila za mnoge preveč vezana na preteklost, nesposobna biti v pomoč in podporo ljudem, premalo prisotna v družinah, šoli, kulturi, trpljenju, na delu;

- drugi odgovori na vprašalnike poudarjajo razvoj naših skupnosti in učinkovitega pastoralnega delovanja, rast števila katehetov in animatorjev, združenj, skupin in gibanj, posebnih poklicev k zakonu, duhovništvu in redovništvu.

3. Odgovori na vprašalnike podčrtujejo še potrebo po ponovnem odkritju tradicije. Sinoda lahko postane za vse priložnost za odkrivanje Besede v dogodkih naše preteklosti in sedanjosti.

- Prav je, da proučimo tradicijo, toda pomembnejše je to, da je božja prisotnost med nami odvisna še bolj od vedno novega oznanila.

4. Premalo se pozna božje Beseda in premalo vpliva na oblikovanje skupnosti.

- V večini župnij ne obstajajo skupnosti odraslih, ki bi jim bilo dano skupno brati in odkrivati božjo Besedo in njeno moč. Kateheza je pogosto preveč pozorna na moralistične in doktrinalne poglede ter zanemarja krščansko formacijo, ki zajema iz najdragocenejšega Kristusovega pričevanja.

- Z druge strani tam, kjer je Beseda živ vir, rasejo zreli sadovi vere in del v združenjih, skupinah, gibanjih in župnijah.

3. poglavje

Jezus Kristus *Gaudium et spes*

»Radosti in upanja, žalosti in nemiri današnjega človeka, predvsem revnih in tistih, ki trpijo, so radosti in upanja, nemiri in žalosti Kristusovih učencev; nič ni pristno človeškega, kar ne bi našlo odmeva v njihovem srcu« (GS 1).

1. V času, ko se sinoda začenja, je v svetu še vedno veliko gorja, trpljenja in zla. Vse to nas postavlja pred odgovornost, da se s svojimi močmi zavzamemo za mir, konec spopadov in bratstvo. Predvsem vojna na Balkanu - sredi Evrope - priča o medetničnem in medverskem sovraštvu.

Odgovori na vprašalnike poudarjajo, da mora Cerkev vedno obsojati vsako obliko nasilja in vojne ter podpirati pravice vseh ljudi.

Druge težave, ki prihajajo na dan v odgovorih, so težak gospodarski trenutek, pomanjkanje dela in stanovanja, nerazumevanje med generacijami, samota, zasvojenosti.

Problem je tudi odsotnost krajev in opornih točk, na katere bi se človek lahko naslonil v boju proti konsumizmu; Cerkev ne zna pomagati človeku živeti v veselju in upanju.

Poleg skrbi pa je prisotno tudi upanje v osebno in skupinsko zavzetost, torej prava sposobnost brati znamenja časa. Upanje v zastonjske prostovoljce, v trpljenje, žrtvovano za dobro človeka in sveta. Čeprav so v življenju Cerkve ljudje vedno manj številni, je njihova prisotnost - na osebni in skupinski ravni - kakovostnejša. Pa še prave krščanske družine so razlog za upanje: žene, možje in otroci, ki najdejo v molitvi in zakramentih moč za življenje v pozorni ljubezni, v službi Kristusu, Cerkvi in svetu.

2. Odgovori nakazujejo kot sredstva sinode iskanje drž, ki lahko uresničijo postavke Koncila:

- Temeljna vrednota za odkrivanje prisotnosti Boga na svetu je DIALOG. Bog se daje človeku, da bi se tudi človek razdajal sočloveku. Nadškofija je postavljena na kraj, kjer je dialog zaradi prisotnosti več narodov in zaradi bližine vojne še toliko pomembnejši. Sinoda bi lahko podprla in razvila veliki dogodek sprave in odpuščanja, potreben za pričevanje miru med družinami, verami, narodi.

- Sekularizacija nas mora spodbujati k temu, da se ne zapremo v strahu pred svetom, ampak iščemo novih odnosov in srečanj, kajti nič, kar je človeškega, ne more biti tuje človeku vere.

(dalje prihodnjič)

Misijonska nedelja

»Po Kristusovem križu nobeno življenje ni prazno«

Silvester Čuk

Pred približno tridesetimi leti je v hrvaškem verskem časopisu *Glas koncila*, ki izhaja v Zagrebu, začela objavljati prepričljivo napisane zgodbe iz resničnega življenja pisateljica, ki se je skrivala pod imenom Berith. Ena teh zgodb je nosila naslov *Kaplje morja* in v njej je bila opisana usoda dekleta, ki ji je bilo ime Irena. Bila je edini otrok staršev, ki so ji zgodaj umrli. Po končani gimnaziji se je zaposlila v nekem podjetju. Kmalu je začela bolehati in zdravniki so ugotovili, da je neozdravljivo bolna. Obležala je v svoji revni sobici. Soseda ji je prinašala hrano in ji pospravljala sobico, župnik pa ji je vsak teden nosil sveto obhajilo. Nekoč po obhajilu je temu duhovniku rekla: »Gospod, ali res ne morem prav nič storiti? Tako sem si želela, da bi v življenju veliko delala, da bi pustila za seboj znak, da sem živela, da bi bil svet ob mojem odhodu vsaj za atom svetlejši kot tedaj, ko sem prišla na svet. Zdaj pa umiram in odhajam brez sledu in praznih rok...« Duhovnik ji je odgovoril: »Po Kristusovem križu nobeno življenje ni prazno, če gledaš Križanega. Ti nosiš ime, ki pomeni *mir*. Moli s svojim trpljenjem, da bi vsaj ena duša našla toliko poguma, da se vrne k Bogu - v Kristusov mir.« Irena je predlog sprejela in je svoje trpljenje, svoje nedozorelo življenje, kot je mislila, darovala za »eno dušo«, da bi našla mir v Kristusu. Res je k tistemu duhovniku oni večer prišel zdravnik, ki je bil znan kot človek, ki uživa v tem, da onesrečuje druge. Pokleknil je pred duhovnika in se spovedal svojih grehov...

Mogoče se zgodba sliši neverjetna in romantična, toda če verujemo v resnično moč molitve, bomo mislili drugače. Danes je misijonska nedelja. Sveta Terezija Deteta Jezusa je bila od svojega petnajstega leta naprej zaprta med štiri stene samostana strogega karmeličanskega reda in nikoli v svojem kratkem življenju (umrla je komaj štiriindvajsetletna) ni stopila iz samostana, pa je zavetnica misijonov. Za misijonarje in za blagoslov njihovega dela je molila in trpela.

Za današnjo misijonsko nedeljo si prikličimo v spomin najprej Jezusovo naročilo: »Prosite Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev!« Molimo za misijonske poklice! Prav pa bo tudi, da se zavemo: vsi smo misijonarji, odgovorni za svoje brate in sestre. Danes se moramo svojega misijonskega poklica zavedati še bolj, saj so razmere, v katerih živimo, precej podobne misijonskim. »Kristjani, naj živijo kjerkoli, morajo z življenjskim zgledom in s pričevanjem besede tako razodevati novega človeka, ki so ga oblekli s krstom, in moč Svetega Duha, ki jih je okrepil z birmo, da bodo drugi ljudje videli njihova dobra dela in slavili Očeta ter popolneje dojemali resnični smisel človeškega življenja in vseobsegajočo vez človeškega občestva,« beremo v koncilskem odloku o misijonski dejavnosti Cerkve.

Moj misijon je med ljudmi, s katerimi vsak dan živim, pa so morda od Boga oddaljeni, ne pa med »zamorci« v Afriki! Storimo vsak dan nekaj, da bo svet zaradi mene »vsaj za atom svetlejši,« kot je prosila bolna Irena.

POGLED V SLOVENIJO

Cerkev določila program obiska Janeza Pavla II.

PAPEŽEV OBISK - OSREDNJI DOGODEK LETA 1996

Prejšnjo nedeljo smo v Sloveniji obhajali papeževo nedeljo; po vsej državi so bile maše in druge verske slovesnosti v čast sv. očeta, ki bo od 17. do 19. maja leta 1996 na obisku pri nas. Generalni tajnik odbora pri Slovenski škofovski konferenci za pripravo obiska dr. Borut Košir je v pogovoru z odgovornim urednikom *Družine* povedal, da je Cerkev že določila predlog programa obiska, vendar bo slednjega preučila posebna delegacija visokih osebnosti iz Vatikana, ki naj bi kmalu obiskala Slovenijo. Seveda pa bo o programu obiska dokončno odločal papež sam.

Čeprav se zdi, da je obisk svetega očeta še daleč, se nanj v Sloveniji na različnih ravneh in v raznih organih mrzlično pripravljajo. Na državni ravni vodi priprave na obisk poseben odbor, ki ga vodi notranji minister Andrej Šter. S sv. očetom so predvidena tri srečanja, ki bodo imela predvsem verski značaj, čeprav bo imel papežev obisk tudi politični pomen za slovensko državo. V Ljubljani bo glavni pudarek na 1250-letnici krščanstva v Sloveniji; v Mariboru naj bi papež razglasil škofa A. M. Slomška za svetnika (torej za blaženega); v koprski škofiji pa bodo pripravili srečanje z mladino kot čestitko za njegov rojstni dan, ki ga bo praznoval prav tisti dan. To srečanje naj bi bilo na letališču v Postojni.

K ustvarjanju vzdušja za obisk sodi tudi obsežna in bogato opremljena knjiga, ki jo je izdala *Družina*. V publikaciji z naslovom *Sinovom in hčeram slovenskega naroda* so zbrani nagovori Slovenkam in Slovencem, ki jih je papež imel v sedemnajstih letih od svoje izvolitve. Janez Pavel II. velja za največjega papeža dvajsetega stoletja, z njim pa je Cerkev dobila novega duhovnega poeta, kristjani pa občutljivega in tankočutnega voditelja. Slovenci smo se tudi letošnje obletnice izvolitve radi spomnili, saj Janezu Pavlu II. veliko dolgujemo. Vatikan je med prvimi državami priznal našo neodvisnost in potrdil statut samostojne Slovenske škofovske konference. Sedanji papež je imenoval kar devet slovenskih škofov (dva je tudi sam posvetil). V slovenskih cerkvah in redovih molijo za uspeh papeževega obiska in za njegovo zdravje, da bi lahko tudi v prihodnje učinkovito opravljal svoje pastoralno poslanstvo v katoliški Cerkvi.

Medtem pa se je izvedelo za nekatere podrobnosti o obisku. V pogovoru s časnikarjem osrednjega slovenskega dnevnika jih je pojasnil dr. Štefan Falež, naš veleposlanik v Vatikanu. To ni bil uraden novinarski intervju, saj bi zanj moralo dobiti dovoljenje slovenskega zunanjega ministrstva. Veleposlanik pa je rad spregovoril oz. pojasnil nekatera vprašanja, ki so v zvezi s papeževim obiskom še posebej aktualna. Slovenija nima posebnih problemov z Vatikanom. Odnosi so celo »zelo dobri,« je ocenil. Res pa je, da se Sveti sedež čudi počasnemu urejanju odnosov med Cerkvijo in slovensko državo. Zdaj je Slovenija že štiri leta samostojna država in ob osamosvojitvi (Vatikan nas je priznal dva dni pred večino ostalih držav, kar je bilo zelo pomembno) smo obljubljali, da bo država hitro uredila nekatere cerkvene zahteve; toda zdi se, da obljub le ni mogoče tako hitro izpolniti. Najverjetneje zato, ker o odprtih vprašanjih odloča demokratično sestavljen parlament. Veleposlanik dr. Štefan Falež je dodal, »da je papež misijonar in s svojim obiskom v Sloveniji bo prispeval k širitvi vere. Nima drugih interesov.« Papež ne bo bival v državnem objektu, čeprav mu je predsednik Milan Kučan ponudil bivanje v protokolarnem objektu na Brdu pri Kranju. Če ni nunciature, gre papež po navadi prenočevat v škofijo. Za Slovenijo bo to zgodovinski dogodek, saj papeževega obiska ne bo prenašala samo evrovizija, ampak mondovizija.

Od veleposlanika v Vatikanu je slovenska javnost tudi zvedela, da je manjkalo malo, da bi cerkvene oblasti preklicale obisk. To pa zaradi žalitve dostojanstva sv. očeta, ko so se med lanskimi pustnimi prireditvami v nekem kraju (v Ajdovščini, naša pripomba) norčevali iz papeževega obiska. Lahko samo obžalujemo, da se pobudniki tiste norčije, ki je v javnosti povzročila zgražanje in obsodbo, niso opravičili. No, hvala Bogu, je dogodek ostal osamljen in zato ni vplival na obisk Janeza Pavla II. v Sloveniji.

JOSIP VIDMAR - 100 LET

Priprave na obisk so sicer v središču slovenskega javnega dogajanja. Kronika pa je bogata tudi z drugimi dogodki. Občila so pisala o osebnosti Josipa Vidmarja ob 100-letnici njegovega rojstva. Bil je velik kulturnik in Slovenec, toda uklonil se je komunističnemu totalitarizmu, pri čemer je tudi osamil Edvarda Kocbeka in poskušal izničiti njegovo vlogo v naši zgodovini. Vendar pa je Josip Vidmar v polemiki z Borisom Ziherlom tudi zavrnil socialistični realizem.

REFERENDUM O DRŽAVLJANSTVU

V Sloveniji se je v preteklem tednu zgodilo še nekaj pomembnega, kar bo morda vplivalo na celotno dogajanje pred državnozborskimi volitvami leta 1996. Predsednik državnega zbora Jožef Skolč je namreč določil rok za zbiranje podpisov volilcev za podporo zahtevi za razpis predhodnega referenduma o odvzemu državljanstva osebam, ki so slovensko državljanstvo pridobile po 40. členu zakona o državljanstvu. Zbiranje podpisov se je pričelo 17. oktobra, končalo pa se bo 15. decembra. Odvzem državljanstva po omenjenem členu (ta je priznaval slovensko državljanstvo državljanom iz drugih republik, ki so na dan plebiscita o neodvisni in samostojni Sloveniji dne 23. decembra leta 1990 imeli prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji in so pri nas tudi dejansko živeli) predlagajo poslanci Marjan Poljšak in Sašo Lap iz stranke Slovenske nacionalne desnice ter Štefan Matuš iz Slovenske ljudske stranke.

F.Z.

Razsodnost in mirni živci

Pred tednom dni si je SKGZ privoščila grob napad na katoliške kroge v zamejstvu, katerim pripisuje podtikanja in spletkarjenja v Ljubljani, kjer naj bi preprečili, da bi Slovenija dala SKGZ-ju, njenim bankam in ustanovam prepotrebno finančno pomoč. Zdi se, da je levakrovna organizacija hotela izkoristiti tudi svoj kritični trenutek, da je udarila po idejnih nasprotnikih-konkurentih, ki so bili prej nebogljeni, zdaj pa jih je vendarle treba upoštevati, čeprav le kot nujno zlo. Sicer pa skoro ni dano razumeti, ali so katoličani tarča teh napadov ali se njihovo prisotnost izkorišča le kot pretvezo za slabo materialno stanje pri PDk, v bančnih zavodih in drugje. Vsekakor je iz trte izvita obtožba, da katoličani spletkarimo v slovenskih vladnih krogih proti SKGZ-ju in sopotnicam. Nasprotno, katoličani komaj vzdržujemo stike z omenjenimi krogi in nimamo nobene možnosti, da bi spletkarili in črnili njihov ugled. Verjetno bi se morali na ulici Svetega Frančiška nekoliko potrkati na prsi: ugled v Ljubljani so si - tudi pri nekdanjih gospodarjih in somišljenikih - zapravili (in to zelo temeljito), ko so dovolili špekulacije s slovenskim dolgom v tujini, s katerimi so celo spravili v nevarnost slovensko državno blagajno. Tudi o tem se je svoj čas govorilo, pa je pomanjkanje prozornosti v naši vsakdanji praksi preprečilo razčiščenje. Ponavljajoče se krize pa niso v ničemer izučile akterjev politike SKGZ, ki pa trmasto vztrajajo pri svojih objestnih stališčih in bi bili prej pripravljeni vse likvidirati kot pa sprejeti drugega partnerja. Katastrofalno so tudi vodili zadnjo fazo najnovejše krize pri PDk: dokazali so, da o dogajanju niti ne obveščajo sindikalnih predstavnikov, ki so v svojem sporočilu ob stavki očitali, da so strankarske zdrahe v manjšini krive, če Slovenija ne daje zadostne pomoči. (Šele v svojem zadnjem sporočilu se je družba Prae zahvalila za pomoč, ni pa povedala, kam je sredstva dala.) Za same sindikate je torej dovolj nejasna slika, za ostalo javnost pa še bolj. S tako politiko pa si bo SKGZ zapravila še tisto malo solidarnosti, ki jo zdaj še uživa.

Proces se nadaljuje...

V Palermu se nadaljuje in iz dneva v dan bolj zapleta sojenje bivšemu najvplivnejšemu italijanskemu politiku Giuliu Andreottiju. Bivši demokrščanski veljak še vedno vztraja pri svojih trditvah, da je nedolžen. Zdi se, da bo to tipičen italijanski proces, ki mu ni kar tako videti konca.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

V četrtek, 12. oktobra, so na tiskovni konferenci v Ukvah predstavili program dvodnevnega mednarodnega posveta z naslovom **Večjezičnost na evropskih mejah-primer Kanalske doline**, ki se bo odvijal na Trbižu. V petek in soboto, 20. in 21. oktobra, se bodo v kulturnem središču zvrstili številni predavatelji, ki so se odzvali vabilu prirediteljev, t.j. KD Planika ter SLORI-ja. Predavatelji, ki prihajajo iz raznih evropskih univerz in institucij, bodo poglobili več aspektov etnične realnosti Tromeje. Danes jo ob italijanski večini oblikujeta slovenska in nemška manjšina ob manj številni prisotnosti furlanske in rezijanske skupnosti. Analiza razvoja teh skupin od priključitve doline k Italiji (1919) do konca druge svetovne vojne, problem evropske integracije, medetnični odnosi, identitetna primičnost in nenazadnje problem šolstva in vzgoje v knjižnem jeziku, so glavne tematike srečanja, ki se bo odvijalo s pomočjo simultanega prevajanja v slovenščini, italijanščini, nemščini in angleščini. Ob predavanjih bodo posebno zanimive diskusije, ki bodo sklenile tematske sklope srečanja. Srečanje je odprto vsem; organizatorji pripravljajo knjižno izdajo s posegi glavnih akterjev posveta. Pomembnost tega dogodka je predvsem v dejstvu, da bodo tokrat prvič znanstveno analizirali realnost Kanalske doline z enakopravno pozornostjo do avtohtone slovenske skupnosti, ki ni bila deležna pozornosti Dežele in raznih zakonskih osnutkov, kakršen je bil Maccanicov (čeprav je zadnji osnutek Ljudske stranke odpravil tudi ta tabu).

V soboto in nedeljo pa nas vabi tudi društvo Rečan iz Les, ki pripravlja tradicionalno **Kulturno jesen**; ob predstavitvi »pridelkov« kulturnega polja bodo letos na sejmu in v gostilnah, ki so se pridružile vabilu na kosilo, na razpolago tudi jesenske tradicionalne jedi. Glasba, sejem, sprehodi po očiščenih stezicah in obljubljene kasete, posnete na letošnjem *Senjamu beneške pesmi*, bodo na razpolago vsem tistim Benečanom, ki se niso udeležili prireditve in ki so se morali zaradi nevidljivosti slovenskih programov na RAI-u ter slovenske nacionalne televizije zadovoljiti s slikami na časopisih in s pričevanji prisotnih.

Erika Jazbar

Tankovske garaže v Ajdovščini

V zgornji Vipavski dolini, zlasti v Ajdovščini in Vipavi, postopno izginjajo sledovi nekdanjega duha in vpliva vojske. Slednja sta bila očitna pod italijansko zasedbo Vipavske doline, pa tudi v obdobju razpadle Jugoslavije, ko je bilo v ajdovski in vipavski garniziji veliko vojske. Vipavska dolina je namreč znano in pomembno prehodno ozemlje za premike iz zahodne v vzhodno Evropo in obratno. V novih časih, ko se Evropa združuje v območje brez mej, pa se je seveda zmanjšal tudi vojaško-strateški pomen Vipavske doline in t.i. Ljubljanskih vrat pri Postojni. Skladno z novimi razmerami je v nekdanjih t.i. tankovskih garažah bivše jugoslovanske vojske v Ajdovščini dobilo prostora za svoje dejavnosti okoli 40 zasebnih obrtnikov. Razmišljali so tudi, da bi omenjene garaže podrli, ker bo tam potekala nova avtocesta, a so to možnost opustili.

Zdaj pa je odločeno, da bodo t.i. tankovske garaže v kratkem prodali zasebnim podjetnikom. Celoten kompleks obsega približno hektar prostorov. Kaže, da bo slovensko obrambno ministrstvo zasebnim poslovnežem kmalu prodalo tudi nekdanjo južno vojašnico v Vipavi.

M.

POLITIČNO DOGAJANJE V ITALIJI

Berlusconi na zatožni klopi

Silvio Berlusconi, bivši vladni predsednik, ki se je postavil kot zgled uspešnosti, učinkovitosti in državljanske korektnosti, se bo moral zagovarjati pred sodniki. On in njegovi sodelavci so obtoženi večletnega podkupovanja finančne straže, da ne bi le-ta preveč tankovestno preverjala zaslužkov Berlusconijevih podjetij. V ta namen naj bi plačali 380 milijonov lir, ni znano pa, za koliko davkov so prikrajšali državo. Berlusconi je seveda ogorčen, kakor da bi bil nedotakljiv, in že razglaša, da gre za politični naklep osebno proti njemu. Njegovi argumenti pa niso prepričljivi: že res, da omenjena podkupnina ni zelo velika in se je ne da primerjati s številkami, ki zaznamujejo posle njegovih podjetij. Vendar ni verjeti, da za sistematično podkupovanje ne bi vedel. Tudi sodniki mu niso verjeli.

Medtem postaja vse bolj opazno, da tabora, ki skušata nadomestiti prejšnjo pahljačo raznovrstnih strank, nimata svoje notranje povezanosti in enotnosti. Nekateri že napovedujejo, da bo center znova pogojeval tako desnico kot levico. To bo morda držalo, vendar pa se malokomu zdi možno, da bi center oživel kot velika in samostojna sila. V preteklosti je KD krila to področje in je sama bila tabor, ki je lahko svoje rešitve vsiljeval državi. Toda to so bili časi hladne vojne. Do neke mere podobno vlogo je igrala tudi CDU v Nemčiji in to opravlja še danes, toda nemški krščanski demokrati so znali ohraniti čiste roke.

-S

Stališče deželnega tajništva SSk o bankah

Tiskovno poročilo

V zvezi s poročilom, ki ga je izdal izvršni odbor Slovenske kulturno gospodarske zveze o svoji zadnji seji dne 9. oktobra 1995 in ki je skoraj v celoti posvečeno hudim težavam Tržaške kreditne banke, a se dotika tudi vprašanja enotnosti slovenske manjšine, želi deželno tajništvo SSk pojasniti naslednje:

1. Znano je, da slovenski denarni zavodi v Italiji doživljajo pritiske in udarce, ki so večkrat politično obarvani. Na dlani pa je, da bi bilo treba iskati vzroke za sedanje stanje TKB tudi v njenem dosedanjem vodenju.

2. Ni nam docela jasno stališče, ki ga je zavzela vlada republike Slovenije glede možnosti vstopa denarnega zavoda LHB iz Frankfurta s slovenskim kapitalom v TKB oz. glede ohranitve TKB v pretežno slovenskih rokah. Ugotavljamo pa, da je ta sklep slovenska vlada sprejela soglasno, pri čemer ne gre spregledati, da gre za vlado, v kateri imata večino Liberalna demokracija Slovenije in Združena lista socialnih demokratov.

3. SSk je že marsikaj napravila v bran slovenskih denarnih zavodov v Italiji in še posebej TKB. Tako se je oktobra 1994, tudi na prošnjo SKGZ, prek svojih zvez odločilno zavzela, da ni prišlo do (že odrejene) komisarske uprave v TKB.

4. SSk namerava tudi v bodoče narediti vse, kar bo v njeni moči, za ohranitev in razvoj gospodarskih struktur in dejavnosti Slovencev v Italiji, poudarja pa nujnost, da se natančno ugotovijo odgovornosti za nastali položaj v slovenskih denarnih zavodih, ki sta v težavah, saj je to predpogoj za vsako nadaljnje ustrezno ukrepanje.

5. SSk obsoja izkrivljeno obveščanje javnosti s strani SKGZ, ki pokriva resnične odgovornosti za stanje v TKB, hkrati pa še povečuje nerazumevanje in spore v vrstah Slovencev v Italiji, posebej pa v odnosih med slovensko manjšino v Italiji in matično državo.

6. SSk se od vselej odprto in odločno zavzema za resnično demokratično enotnost Slovencev v Italiji, ker je prepričana, da je to predpogoj za polni razmah vseh energij v naši skupnosti, za uveljavitev naših pravic in s tem za vzpostavitev enakopravnega sožitja ter dobrososedskih odnosov v našem obmejnem prostoru. V tej luči se tudi zavzema za preseganje monopolov in privilegijev, ki so pri nas zrasli v senci SFR Jugoslavije in ki po svojem bistvu kvarijo odnose med Slovenci v Italiji. Trmoglava bramba omenjenih monopolov in privilegijev je skregana z zgodovino in povrh postavlja pod vprašaj življenje ustanov, ki bi morale po svojem izvoru, naravi in namembnosti pripadati celotni slovenski narodnostni skupnosti v Italiji.

Po obisku v Strasburgu

Že v zadnji številki našega lista smo omenili obisk slovenske manjšinske delegacije pri evropskih ustanovah v Strasburgu. Delegacijo so sestavljali Martin Brecelj, Igor Komel, Marino Pečenik in Riccardo Rutar. Slovenski predstavniki so se v evropski politični prestolnici pogovarjali z odgovornimi osebnostmi evropskega parlamenta in Evropskega sveta. Predložili so tudi posebno spomenico, v kateri so evropske forume opozorili na nerešena vprašanja slovenske manjšine.

V spomenici so med drugim omenili predvsem vprašanje zaščitnega zakona, ki ga mora Italija že po svoji ustavi pa tudi po mednarodnih dogovorih sprejeti za Slovence v svoji državi. Nadalje so tudi opozorili na sedanje odnose in pogajanja med Slovenijo in Italijo, ki so sedaj nekje na mrtvi točki. Posebej je tu govor o vprašanju imovine nekdanjih istrskih beguncev, ki pa sta ga obe strani (Italija in nekdanja Jugoslavija) že rešili leta 1983. Prav tako pa slovenski predstavniki omenjajo tudi dokumente oz. listine, ki so jih glavni evropski organizmi že sprejeli v korist manjšin. Na vsa ta načela se tudi sklicujejo Slovenci v Italiji v upanju, da jih bo italijanska država kot član Evropske unije upoštevala!

Počastitev pesnice Ljubke Šorli v Tolminu

V nedeljo, 15. oktobra, je bila v tolminski župni cerkvi Marije Vnebovzete lepa kulturna prireditev v spomin pesnice Ljubke Šorli, tolminske rojakinje. Pobudo za to sta dala župnija Tolmin in Zveza kulturnih organizacij Tolmin. Sodelovali so Amatersko gledališče Teharje z recitalom sonetnega venca Venec spominčic možu na grob, *organist prof. Hubert Bergant in možki zbor Mirko Filej iz Gorice, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel vrsto pesmi.*

V polni lepi in obnovljeni tolminski cerkvi je večer uvedel najprej g. Peter Simoniti, pobudnik za nastop, ki je bil že enajsti po številu. Gledališka igralka Sonja Mlejnik iz celjskega gledališča je zelo občuteno podala sonetni venec goriške pesnice v spomin možu Lojzetu Bratužu. Med posameznimi soneti je zelo dognano in mojstrsko na orglah povezoval Hubert Bergant z deli klasičnih in modernih orgelskih skladateljev.

Goriški moški zbor pa je občuteno zapel vrsto primernih pesmi, med katerimi tudi Kraguljčke *Lojzeta Bratuža in* Nekje v gorah *Mirka Fileja na besedilo pesnice.*

Po cerkvenem delu so prireditelji še položili cvetje pred spominskim obeležjem Ljubke Šorli, ki so ga odkrili letos maja. Prireditve sta se med drugimi udeležila tolminski župan Ivan Božič in župnik Dominik Brus.

Nekaj pomislekov glede manifestacij

Drago Štoka

Na prvo veliko manifestacijo sem šel še zelo mlad, pravzaprav še kot osnovnošolski otrok-pionirček. Bilo je leto 1945, ko smo konec maja ali junija iz proseške osnovne šole z učiteljskim osebjem na čelu korakali v Trst, kjer je bila nekje velika manifestacija. Po poti in v samem mestu smo prepevali partizanske pesmi in vmes tudi pesem Bandiera rossa, *vsaj tako imam v spominu. Kljub tej manifestaciji je morala partizanska vojska oditi iz Trsta. Mimogrede je neka punčka med pouličnim sprevodom prišla ob oko. Z nekega nadstropja v središču mesta ji je steklenica priletela naravnost v oko.*

Potem sem še nekajkrat manifestiral. Če me spomin ne vara, že naslednje leto (1946), najbrž tudi 1947. Vsakokrat smo nekaj kričali, prepevali, vzklikali Titu, Stalinu in Jugoslaviji. Starejši so nosili zastavo in razne napise, mi osnovnošolčki-pionirji pa strumno peli in korakali - zmeraj pod učiteljskim skrbnim vodstvom - po tržaških ulicah.

Potem me dolgo ni bilo več na manifestacijah, vse do leta 1953, ko smo iz ul. Lazzaretto vecchio (tokrat brez učiteljstva in profesorjev) šli na ulice in kričali: »Hočemo STO in ne Italije!« in podobno. Tudi pisali smo po zidovih, da nočemo Italije. Rezultat teh manifestacij: kričanje in psovke »Sciavi, ande' a casa!«. *Nekaj mojih sošolcev je bilo pretepenih. Nekaj jih je zaradi nezakonitih zidnih napisov celo končalo v ul. Coroneo (tam so tržaški zapori, op. ur.). Italija pa je kljub našim vnetim manifestacijam zopet prišla v Trst, kjer je še danes.*

Potem sem bil takorekoč kot deželni svetovalec primoran, da sem šel v razne sprevode (tam okrog leta 1975), kjer so mladi študentje nosili transparente (nekaj tudi v slovenščini) in ves čas vpili: »Fascisti-carogne, tornate nelle fogne!«. *Fašisti pa so kljub temu na volitvah, žal, vedno bolj napredovali.*

Zadnja moja prisotnost - upam, da zares zadnja - je bila julija letos pred bivšim Balkanom v Trstu, kjer smo (niti tisoč nas ni bilo od 60.000 Slovencev v Italiji) zahtevali nazaj svoj nekdanji osrednji kulturni dom in nismo pomislili, da so nekateri naši predniki leta 1954 že delno pristali na njegovo končno odtujitev s tem, da so v zameno za povračilo Narodnega doma sprejeli denar za sporno gradnjo novega kulturnega doma v ul. Petronio (vsaj tako se je takrat govorilo). Potem še manifestacija v Gorici za ohranitev Kmečke banke (mene ni bilo tam).

Moje izkušnje v zvezi z manifestacijami so torej bolj klavrne. Vtis imam, da je to, kar smo si zamejski Slovenci po vojni priborili, bolj sad posamičnih akcij in dela učinkovitih odborov (političnih in kulturnih) ter raznih izvoljenih predstavnikov. Brez manifestacij smo prišli do uzakonitve slovenskih šol na Goriškem in Tržaškem (če izvzamemo tisto učinkovito, pa čeprav maloštevilno v Rimu!), do rabe slovenščine na sodiščih, do slovenske televizije, do pravice biti imenovani Slovenci tudi v deželnih zakonih itd. Pozitivni rezultati trdega dela raznih odborov in posameznikov, brez manifestacij. Drugo je, vsaj simbolično, tista impozantna manifestacija na Travniku v Gorici.

Moje zaključno mnenje je naslednje: ne potrebujemo manifestacij, ampak demokratično enotnost med nami. Za okrog 300 tisoč južnotirolskih Nemcev je govoril in nastopal ter še nastopa pred italijanskimi oblastmi en sam človek ali kvečjemu trije od vodstva južnotirolske ljudske stranke, ki je edina predstavnica tiste manjšine.

Mi pa smo pred kakim letom šli pred evropske oblasti v Strasbourg s polnim avtobusom naših »enotnih predstavnikov«. Za poln kombi »naših predstavnikov« (nad deset!) je bil pred kratkim milostno sprejet pri najvišjem državnem predstavniku, predsedniku republike, v Gorici, tako da se je ta čutil dolžnega poudariti potrebo po naši večji enotnosti. Žalibog!

Zares zaključujem: dokler se ne bomo Slovenci v zamejstvu streznili, zares ustvarili neko učinkovito enotnost med nami (tudi na podlagi naših internih demokratičnih volitev), ne bomo učinkoviti navzven! To je gotovo kot beli dan! Maloštevilno, a resno predstavništvo nam bo lahko izbojevalo zaščitni zakon, bo lahko učinkovito šlo v Rim, Ljubljano, Bruselj ali Strasbourg. Ducat ljudi, ki sami vedno ne vedo, koga pravzaprav predstavljajo, ne more biti učinkovit. To si moramo dati enkrat za vselej v glavo. Začnimo torej takoj pri sebi, pri svojih političnih akcijah, pa ne z manifestacijami, ampak z učinkovitim, strnjenim, nekajglavim liderstvom, ki bo zaobjelo levico, sredino in desnico, če hočete, a ki bo danes znalo zares zastopati - pred pragom tretjega tisočletja - vse Slovence, ki živimo, delamo in se vsak po svojih močeh trudimo za ohranitev Slovencev in slovenstva v Italiji.

75 let koroškega plebiscita

10. oktober vsako leto spominja Korošce na odločilno glasovanje v letu 1920. Letos se je to ponovilo že petinsedemdesetič, zato je bilo tudi slavje večje in bogatejše.

Pred tričetrt stoletja se je na glasovanju na južnem Koroškem (ki je bila razdeljena v cono A in B) večina (59%) tako nemško kot slovensko govorečega prebivalstva odločila za priključitev Avstriji in ne južni sosedi SHS. Vsa leta so bila ta praznovanja kot trn v peti slovenski narodni manjšini, saj večinski narod res ni najbolj pravično delal z njimi. Letos je bilo to praznovanje prvič s prisotnostjo slovenskih politikov in govornika. Za tega se, žal, same organizacije niso mogle odločiti; zato je koroški deželni glavar sam določil dr. Valentin Inzka za predstavnika slovenskih Koroščev. Slovesnosti so se začele že pred tradicionalnim 10. oktobrom. Ena najbolj vidnih je bila v soboto, 7. oktobra, ko se pred celovško Mohorjevo hišo odkrili posebne vrste spomenik. Arhitekt Günther Domenig je na 11 ton jekla spravil besede, ki označujejo (v obeh deželnih jezikih) sožitje in povezavo dveh narodov na Koroškem. Na eni strani je napisano ime založbe, na drugi pa so pomešane besede, ki bi morale biti vsem v opomin (npr. jaz, ti, domovina, bližnji, naš itd.). Spomenik, za katerega se je Mohorjeva potegovala nekaj let in je stal 800.000 šil., sta financirala mesto in dežela Koroška kot doprinos ob 75-letnici plebiscita.

Odkritja so se poleg slovenskih udeležili tudi številni nemški politiki oz. predstavniki. Med govorniki so bili direktor Mohorjeve dr. Koren, umetnik sam, predsednik NAKA Nanti Olip in mestni župan (ki je govoril tudi v imenu nujno zadržanega deželnega glavarja). Glasbeno je sodelovala Godba na pihala iz Šmihela, na koncu pa je bilo poskrbljeno tudi za dobro domačo malico, ob kateri so mnogi klepetali dolgo v popoldne. Pa še to: tudi s cerkvene strani je bilo poskrbljeno za udeležbo. Predsednik Mohorjeve g. Kopeinig je namreč zmolil posebno molitev in blagoslovil novi spomenik.

V ponedeljek, 9. oktobra, se je glavna slovesnost odvijala v deželni hiši, kjer so se v sobi grbov zbrali vsi koroški in tudi nekateri državni politiki (med njimi avstrijski predsednik in zvezni kancler). Med govorniki - od katerih so vsi priznali, da brez slovenskega deleža glasovanja priključitve k Avstriji ne bi bilo - je bil tokrat slovenski predstavnik dr. Valentin Inzko, zahvalo in priznanje manjšini pa je s posebno lepimi besedami dal predsednik Klestil. Glasbeno sta tokrat nastopili dve skupini: dijaki glasbene šole iz Kötschach-Mauthna in slovenske gimnazije.

Osrednje slavje je bilo seveda na sam 10. oktober. Lepo sončno vreme je na ulice glavnega mesta privabilo okrog 50.000 ljudi od vsepovsod.

Spomenik pred Mohorjevo hišo

Nekateri so prišli še k maši ob 8. uri v stolnico, drugi šele ob pol desetih. Iz 131 okrožij je prišlo približno 15.000 nastopajočih v nošah, na traktorjih, konjih, plešoč, pojoč ali samo dobre volje - med njimi samo ena slovenska skupina. Zastopani so bili tako starejši kot otroci, kmetje, uslužbenci, politiki, kulturniki, gasilci, policaji itd. Na častni tribuni so sedeli vsi koroški politiki in tudi krški škof Kapellari. Vsi skupaj so morali mimohod zdržati dobrih šest ur. Bil je verjetno eden najlepših do zdaj in tudi tisti, ki so ga spremljali samo po televiziji, so bili navdušeni.

R.B.

Predstavitev nove knjige prof. Jožka Šavlija

V petek, 13. oktobra, je bila v razstavnih prostorih Katoliške knjigarne na Travniku v Gorici predstavitev nove knjige goriškega prof. Jožka Šavlija, ki je poznan tudi po tem, da je poleg pokojnega pesnika Bora in patra Tomažiča eden od utemeljiteljev t. i. venetske teorije o izvoru slovenskega ljudstva.

Slovenija-podoba evropskega naroda je naslov knjige, ki jo je izdala založba Humar, katere vodja Radivoj Humar je bil prisoten na predstavitvi. Po pozdravu prof. Franke Žgavec je najprej spregovoril založnik, ki pa je besedo takoj prepustil prof. Jožku Šavliju.

Avtor je dejal, da ga je pri pisanju te knjige vodila predvsem misel, kako je mogoče, da je zgodovinopisje o slovenskem narodu tako negativno do Slovencev. Od vedno nas namreč v šolah in vseh zgodovinskih knjigah učijo predvsem to, da smo Slovenci narod hlapcev in dekel, kar pa ne odgovarja resnici. Prof. Šavli se je namreč že med študijem na Dunaju veliko posvečal zgodovini slovenskega naroda in predvsem državo-tvornosti Slovencev; prav o tem govori knjiga. Če so namreč Hrvati in Italijani, ki imajo tudi šele kratek čas lastno državo, lahko svojo zgodovino napisali tako, da so na svoje korenine še kako ponosni, lahko po mnenju dr. Šavlija to storimo tudi Slovenci, ki imamo svoje državotvorne korenine že v Karantaniji. Res je, da imata tako panslovanska teorija kot velikonemška teorija o nas slabo mnenje, a to je potrebno z argumenti razbiti, napisati novo zgodovino, ki gleda na dejstva in ne na nekatere koncepte, ki so se prevečkrat zgledovali in se še zgledujejo po trenutni politiki, je dejal dr. Šavli, ko je govoril o različnih gledanjih na zgodovino Slovencev. Predvsem pa se mi je zdelo pomembno dejstvo, ki ga je na petkovi predstavitvi izpostavil avtor, da ni namreč vedno samo jezik tisti, ki »dela narod«, ampak da je to državotvornost, ki je pa Slovencem v zgodovini ne manjka, saj smo bili državotvoren narod vse od Karantanije sem. Šavli je rad odgovarjal tudi na vprašanja velikega števila zbranih ljudi. O knjigi je dejal, da je nastajala zelo počasi, ker je pazil tudi na njen harmonični izgled.

Prof. Jožko Šavli (desno) in vodja založbe Radivoj Humar (Fotostudio Reportage)

O knjigi lahko zapišemo zares veliko dobrega, saj gre za izredno zanimivo delo, ki na interdisciplinarni način govori o Slovencih in slovenskem narodu; dr. Šavli se ne zaustavlja samo ob zgodovinskih dejstvih, ampak v knjigo uvršča tudi sociološka, heraldična, etnografska, antropološka in druga znanstvena spoznanja o Slovencih. Gre za zelo bogato ilustrirano knjigo, ki bo prišla prav vsakomur, ki bi rad kaj več vedel o naših koreninah. Zagotovo pa bi jo morale naše šole uvrstiti med obvezne dopolnilne učbenike pri poučevanju slovenske zgodovine. Avtorjev jezik je sočen, predvsem pa vsem razumljiv. Knjigo bogatijo številne fotografije, risbe, zemljevidi in nasploh zanimive ilustracije, ki dopolnjujejo tekst in se z njim lepo usklajujejo. Knjiga *Slovenija-podoba evropskega naroda* je zelo berljiva, ker je tekoče napisana. Vidi se, da je avtor na tem področju doma, saj obvlada snov suvereno in svojega znanja pozersko ne razkazuje. Prijetno branje nam bo gotovo dalo razmišljati o naši zgodovini, na katero bi gotovo morali biti veliko bolj ponosni, kot pa smo.

Velika odlika knjige je njena svežina in gotovo tudi pravi čas izida, saj se ob sedanji slovenski državi gotovo tudi več Slovencev skuša poglabljati in zavedati svojih korenin. Prav zato njen izid zelo toplo pozdravljam in jo svetujem vsem, ki jim strokovno in v lepi slovenščini napisano branje ni mučno. Dr. Šavli je namreč poskrbel tudi za zelo svež slovenski jezik, ki ga ne obremenjuje z nepotrebnimi tujkami. To pa je tudi ena od lastnosti, ki je večina slovenskih zgodovinarjev, žal, še danes ne pozna.

jp

Zborovanje slavistov v Ljubljani

Od 12. do 14. oktobra je bilo v Cankarjevem domu v Ljubljani zborovanje slavistov. Priredilo ga je Slavistično društvo Slovenije skupaj s Slavističnim društvom Ljubljana. Ker poteka letos 60-letnica Slavističnega društva Slovenije, je bil del prvega dne posvečen jubilejnim temam. Na programu so bila še vprašanja o slovenščini v strokovnem šolstvu, o humorju in satiri v slovenski književnosti in okrogle mize o maturi in slovenščini, o učni diferenciaciji in nivojskem pouku v osnovni šoli in o vprašanju lektoriranja. V program sta bili vključeni predstavitvi slovenističnih knjig in treh 20-minutnih video-filmov o Prešernovi *Zdravljici*, Slavku Grumu in Dragotinu Ketteju ter tri različne strokovne ekskurzije po Ljubljani. Ob strokovnem programu so si udeleženci lahko ogledali Cankarjeve *Hlapce* v Drami in Kmeclovo monodramo *Levstikovo zmerjanje narodnih prvakov* v Cankarjevem domu. Ljubljanskega zborovanja so se udeležile tudi članice ožjega odbora Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm.

Sedmerica proti Tebam

Začeti sezono z Aishilom, najstarejšim izmed treh tragikov, ki vstajajo kakor iz praznine in molka in kakor trije velikani utirajo pot evropskemu gledališču, z delom, ki je leta 467 pred Kr. zmagalo tragiški natečaj v Atenah in še ni bilo uprizorjeno na slovenskih odrih: no, odpreti sezono s tako predstavo pomeni imeti veliko mero samozavesti in drznosti, za katero (tako bi rekel Aishil) te bogovi lahko dvignejo nad zvezde ali prekolnejo. Z njimi seveda občinstvo in vsi naši improvizirani pisci.

Dogajanje, zaključni in edini ohranjeni del trilogije, je postavljen v Tebe in prikazuje zločin in kazen mogočne kraljeve družine Labdakidov. Eteokles se v obleganem mestu pripravlja na odločilni spopad z bratom Polinejkom, ki se na čelu argejske vojske vrača proti svoji domovini. Pri šestih tebanskih vratih razporedi šest junakov, pri sedmih pa se bo spopadel »s kraljem kralj, z bratom brat, s sovražnikom sovražnik« - s Polinejkom on sam. In tako brata padeta v bratomornem boju. Padeta sinova nesrečnega Ojdipa, obtežena s krivdo preteklosti. Mesto je rešeno, toda šele tedaj, ko je bila človekova volja zlomljena.

Zgodba je eno samo stopnjevano približevanje odločilnemu spopadu in smrti, je skoraj monološka drama Eteokla, ki miri trpeče ljudstvo, spodbuja vojake in v pogovorih s sli sprejema nase svojo usodo. Poleg tega je besedilo obnavljanje dogajanja, ki ga na odru ne vidimo. Kako ustvariti dramske situacije (a Atenah so napetost ustvarjali s plesi, petjem, maskami), kako uskladiti zahteve antične tragedije z ritmi sodobnega gledališča? Uršič je najprej razbil statičnost zbora, tako da je iz množice mestnega prebivalstva izluščil posamezne usode in ustvaril individualizirane like (mati, hči, sestra, vojaki). Potem je besedilo »ilustriral« z nemimi prizori, v katerih igralci v tišini, z igro gibov in telesa (gibe so igralci posebej

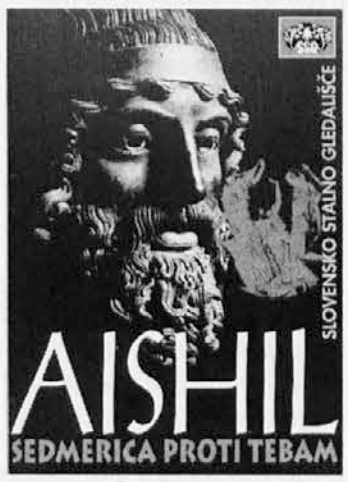

naštudirali pod vodstvom B. Završana), skoraj obredno podoživljajo zapisane besede.

To dogajalno podlago je popestril z vizuelnimi in zvočnimi efekti, s stalnim poudarkom na treh prvinskih elementih (zemlji, vodi, krvi), ki dvigajo dogajanje na metaforično raven. Zemlja, rodne grude, je nagrmadena v gomila; voda, studenec v bližini Teb, je hrepenenje po čistosti, očiščenju za vso prelito kri, za vse okrvavljene nože. Tako je nastala močna predstava. Čeprav se kdo ne bo strinjal, je Uršič, ki se ni hotel odpovedati sodobnemu gledališkemu iskanju, ostal zvest Aishilovi poetiki. Dogajanje prevevajo klenost, izčiščenost, neizbežnost in sakralnost. Skratka, Aishilov izrazni in duhovni svet je zaživel.

Velja omeniti skupinsko igro zbora, v katerem so se neomajnim in skoraj brezčutnim možkim-vojakom postavljale proti ženske, šibko in trpeče prebivalstvo, posebno v mehki in odločni interpretaciji Mire Sardoč in dramatični materinski bolečini Mirande Caharije.

V zadnji sceni, ki je enaka prvi, nastopi novi vojaški poglavar, ki je prav tako kot prejšnji moderen politik, v črni obleki in beli srajci, le da ima še metuljčka. Antigoni bo prepovedoval pokopati »pregrešnega« Polinejka. Podrobnosti se spreminjajo, toda vse se ciklično vrača, sovraštvo ostaja in konca ni. Naši gledališčniki nam niso hoteli privoščiti katarze. Stare besede pripovedujejo tragedijo sodobnosti.

Mara Gergolet

Irski pesnik Heaney nobelovec za literaturo

Ko je letos pred dnevi Kraljeva švedska akademija razglasila šestinpetdesetletnega irskega pesnika Seamusa Heaneyja za letošnjega dobitnika Nobelove nagrade za literaturo, se je večina angleško negovorečih narodov in slabših poznavalcev poezije spraševala, kdo sploh je ta človek.

Seveda to ne velja za angleško govoreče literarne kroge, v katerih se je že kar nekaj let šušljalo, da bo irski pesnik in sloviti univerzitetni profesor poetike in retorike v Oxfordu in na ameriškem Harvardu Heaney prej ali slej prejel največjo nagrado za literaturo. A to ne pomeni dosti, v Italiji se na primer o Mariu Luziju govori tako že najmanj dvajset let, pisatelj Alberto Moravia si jo je vrsto let bolj želel, kot pa bi si jo bil zaslužil, na angleško govorečem literarnem polju pa je ni prejel niti sloviti in od vseh hvaljeni ter zelo dobro prodani Graham Greene, da o fantastičnemu Jorgeju Louisu Borgesu in morda preveč poznanem Vladimirju Nabokovu, ki sta bila tudi nesojena nobelovca, niti ne govorimo.

Letos je torej Nobelova nagrada za literaturo presenetila predvsem tiste, ki se na poezijo velikih narodov ne spoznajo. Heaneya pa lahko štejemo med pisce velikih narodov, pa čeprav je Irec po rodu, in to zato, ker piše v angleščini. Pred njim so dobili Nobelovo nagrado za literaturo še trije veliki Irci: pesnik William Butler Yeats, dramatik, satirik in predvsem veliki cinik G.B. Shaw ter globoki dramatik Samuel Beckett. Vsi so seveda pisali v angleškem jeziku, večina od njih jezika svojega irskega naroda niti ni poznala. To je žalostna usoda Ircev, ali pa vesela, kot hočete.

Seamus Heaney je torej profesor na Oxfordu in na ameriškem Harvardu, ki pomenita nekaj več kot biti profesor literature v Belfastu, Dublinu, Trstu ali Ljubljani, da napravimo samo prave primerjave. Kot tak je bil poznan širokemu občinstvu predvsem vplivnih in elitnih družb, tudi zato njegova Nobelova nagrada letos ni presenetila nikogar, ki se na Nobelove nagrade in na vse, kar je okrog

njih, spozna. Do sedaj je Heaney izdal deset pesniških zbirk in pet knjig esejev. Te so mu utrle pot med bralce, ki se sicer s poezijo ne ubadajo preveč radi. Heaney velja za izrazito akademskega pesnika, če lahko ta izraz uporabimo za pesnika, ki se je rodil kot katoličan na Severnem Irskem v okolju Mossbawn v vasici v okrožju Derry. Kot študent je objavljal svoje poezije pod psevdonimom *Incertus*, kasneje pa se je posvetil univerzitetni karieri, ki jo je začel na univerzi v Belfastu, se iz Severne Irske preselil v Republiko Irsko in od leta 1976 živi v Dublinu, ko seveda ne predava v Oxfordu in na Harvardu v ZDA ali pa nekje na počitnicah na grških otokih, kjer ga je dohitela novica, da je prejel pomembno nagrado.

Njegove pesmi na silovit in baročen način opevajo zemljo in izgubljeno vaško idilo kmeta na zemlji in lastnega otroštva; kasneje pa je pisal tudi o nasilju, ki je ena temeljnih značilnosti za Irce in življenje na Irskem. Sam se ni nikdar za nikogar opredelil, saj je pisal tako o ljudeh, ki so jih pobili protestanti, kot o svojem prijatelju, ki je vedel, da so irski pripadniki ilegalne vojske IRA podtaknili bombo v *pub*, a je tja vseeno odšel na hladno pivo in v bombnem napadu tudi umrl. V Italiji so do sedaj prevedli le za eno knjigo njegovih poezij, na Slovenskem pa ga je prevajal in Slovence z njegovo poezijo seznanjal pesnik Veno Taufer. V naslednjih mesecih in letih lahko pričakujemo pravcato malo poplavo prevodov Heaneyeve poezije, ker se tako pač dogaja z vsakim nobelovcem. Vprašanje pa je, koliko ljudi bo potem to poezijo seveda sploh bralo.

Jurij Paljk

Ob življenjskem jubileju msgr. Jožeta Žorža

Dne 19. oktobra 1915 so rojenice obiskale družino Jožefa Žorža in njegovo ženo Antonijo v Dornberku ter ju razveselile z rojstvom dečka, ki so mu pri krstu dali ime Jožef. To je Jožef Žorž, upokojeni župnik in kanonik goriškega stolnega kapitlja. Te dni obhaja torej 80-letnico rojstva.

Z jubilantom sva se spoznala v goriškem malem semenišču kot gimnazijca, toda bil je dve leti pred mano sošolec lepega števila fantov, ki so pozneje postali duhovniki. Naj omenim le Lada Piščanca in Antona Šanteja, ki sta med zadnjo vojno tragično izgubila življenje.

Po končani gimnaziji mu odločitev ni bila težka, vstopil je v goriško bogoslovje in bil posvečen 11. junija 1938. Njegova prva služba je bila na Krasu v Komnu, kjer je postal kaplan dekana Viktorja Kosa.

Toda v Komnu je ostal le eno leto, kajti izpraznilo se je mesto župnika v Mirniku. Tedanja fašistična oblast je dosegla odstranitev župnika Antona Češorja, ker je postal »nezaželen«. Tedaj so prišli veljaki iz Gorice nagovarjat kaplana Žorža, naj sprejme to župnijo; sprejel je nalogo, čeprav se je zavedal, da bo imel težave. In res jih je imel z oblastmi, najprej s fašisti, potem z Nemci in partizani med vojno. Toda vse težave je srečno prestal in upal, da bo mirno obdeloval božji vinograd v Mirniku in v Skriljevem ter svoj vinograd ob župnišču. Toda tedanji škof Ambrosi je imel drugačne načrte. Izpraznilo se je namreč mesto župnika v Mavhinjah. Jože Žorž je dobil dekret za Mavhinje-Sesljan in se tja preselil leta 1952. Vrnil se je na Kras, kjer je začel svojo službeno pot kot kaplan. Toda duhovniki smo kot vojaki v službi domače škofije. Gremo, kamor nas pošlje škof; nadškof je Jožeta Žorža poslal v Štandrež za župnika in dekana. Ko so Štandrežci pričakovali novega župnika, je prišla k meni štandreška žena vsa zaskrbljena: »Kakšen je naš novi župnik?« Pa sem jo pomiril: »To je goreč gospod in zelo povezan z verniki. Gotovo boste z njim zadovoljni.« Če je bilo to res, naj povedo Štandrežci sami, saj je živel med njimi od 1960. do 1993. leta, ko je stopil v pokoj.

K. Humar

Salezijanci sto let v Gorici

Pretekli teden so salezijanci slovesno obhajali stoletnico svojega prihoda v Gorico. Prvi trije salezijanci so namreč prišli 15. oktobra 1895. Kaj kmalu so si odprli zavod za 42 študentov, in sicer v poslopju, kjer sta danes tiskarna Budin in uprava Katoliškega glasa. Že čez kako leto so kupili vilo v današnji ulici Don Bosco, kjer so še sedaj. Tam so zgradili veličasten zavod. V sto letih so razvili bogato dejavnost v dobro mladine, kot je nakazal don Bosco za vse salezijance. Predvsem so se posvetili srednješolcem, ki so pod Avstrijo obiskovali državno gimnazijo. Dijaki so pri njih bivali, študirali in gojili zdrav šport. Takrat so bili taki zavodi nujno potrebni za dijake s podeželja. To so uvideli tudi slovenski duhovniki in v istih letih odprli zavod Alojzijevišče za slovenske študente. Iz salezijanskega zavoda so izšli številni duhovniki in dobri katoliški laiki.

Med vojnama so imeli tudi nižjo gimnazijo, ki so jo lani zaprli. Svoj veliki zavod so sedaj odprli visokošolcem, ki študirajo v Gorici na univerzi za diplomatske vede; sedaj jih je 45. Poleg tega se v zavodu zbira mladina za vsakovrstne igre. Ohranili so torej značilnost don Boscovih oratorijev.

Pri salezijancih v Gorici so bili vedno tudi slovenski študentje. Med italijanskimi študenti so številni postali duhovniki. Tako so tudi nekateri slovenski študentje postali duhovniki, nekateri pa so ostali v salezijanski družbi; tako npr. g. Alfred Jug (Ughi), misijonarja Stanko Pavlin in Ernest Saksida. Trajen spomin na stoletnico bo ostal zbornik, ki so ga izdali ob priložnosti in obsega dopise ter spomine številnih bivših salezijancev, gojencev v Gorici. Med temi je tudi prispevek *Allievi sloveni nel Convitto San Luigi di Gorizia* (Slovenski gojenci v zavodu San Luigi v Gorici), ki sta ga napisala bivša gojenca Dragotin Bratkovič in Marijan Brecelj.

Salezijanska godba mladih gojencev

Pater Marko iz Aviana v Gorici

Evropski apostol sprave, usmiljenja in večkulturnosti

»Navezanost in ljubezen do tega mesta (Gorice, op.p.), v katerem sem spoznal lettere humane *in božji strah od zglednih in pobožnih patrov Družbe Jezusove, sta zame stalna spodbuda za to, da mu ostajam drag in prisrčen služabnik.«* Tako je napisal 28. avgusta 1682 v pismu goriškemu prijatelju frančiškan, veliki Evropejec in človek molitve p. Marko iz Aviana.

O tem velikem možu, ki po tristo letih še ni bil proglašen za blaženega, in vendar njegova svetost blešči v spominu ljudi in je izziv za naš čas, je bil prejšnjo soboto v sejmnih prostorih v Gorici zgodovinsko-duhovni seminar. Po nadškofovi uvodni besedi je predaval 86-letni živahni in goreči p. Venanzio Renier, namestnik postulatorja za beatifikacijo patra Marka. V primerjavi s sv. Antonom je poudaril izjemnost p. Marka kot eno najsvetlejših figur posttridentinske zahodne Cerkve, ki je pridigal do osemkrat na dan in »sejal čudeže« po Nemčiji, Italiji, Nizozemski, Belgiji in Avstriji.

Čudovit zgodovinski oris Gorice ob koncu 17. stoletja je nato podal mestni zgodovinar g. Luigi Tavano, ki je opisal štiriletno bivanje (1643-47) patra Marka v našem mestu. V času, ko je štela goriška grofija komaj 6000 prebivalcev, je bil v stoletju, žejnem duhovne prenove, p. Marko eden štiristotih dijakov (skoraj ena desetina celotnega prebivalstva!) v jezuitskem kolegiju ob sv. Ignaciju (ki so ga podrli l. 1938), javni šoli, s katero so se patri Družbe Jezusove z globalno in bogato humanistično ter versko vzgojo borili proti mlačnosti dobe; docenti so bili Italijani, Slovenci in Nemci, značaj šole izjemno večjezičen. Poleg tega je bila živa jezuitska dejavnost z misijoni po župnijah, v Marijinih družbah in s pridigami v italijanščini, slovenščini in nemščini. Prav ta ambient je globoko oblikoval osebo p. Marka za njegovo poslanstvo.

Šestnajstleten je zapustil šolo in se z apostolsko gorečnostjo ter željo po spreobrnjenju poganov ali mučeništvu podal proti vzhodu. Postal je frančiškan, pridigar, tavmaturg in osebni svetovalec avstrijskega cesarja Leopolda I. In vendar je ostal vezan na Gorico, kot priča vsaj 260 pisem, naslovljenih goriškim rojakom. Ko se je l. 1682 iz Vipavske doline razpasla kuga po Goriški, koga so poklicale oblasti? Patra Marka, ki »bi rad pomagal s svojo krvjo.« Iz Padove je poslal svoj blagoslov, medtem ko je bilo celo mesto zbrano pri sv. maši. Nasploh pa je p. Marko pogosto potoval mimo naših krajev in Ljubljane na svojih poteh od Rima do Dunaja.

Za prof. Tavanom je p. Max Taggi, državni predsednik Apostolata molitve, spregovoril o duhovnosti furlanskega pridigarja usmiljenja in božje bližine.

Popoldne je bila ob somaševanju skoraj 20 duhovnikov slovesna sv. maša pri sv. Ignaciju - maša za Evropo. Kasneje pa še krajši postanek v Gradišču, kjer je prof. Tavano poudaril še Markovo prijateljstvo z grofom Uldericom Della Torre.

P. Marko še ni bil proglašen za blaženega, čeprav je F. B. Sedej, »največji goriški škof preteklosti« (cit. prof. Tavano), zaprosil papeža Pija X. za to. Upamo, da bo sedaj končno stekel proces za beatifikacijo.

Zgodovinsko poslanstvo Gorice naj najde danes zgled, moč in navdih v poslanstvu patra Marka, ki je zrasel v njenem duhu: Gorica naj bo vedno bolj mesto narodne in kulturne sinteze, ne pa meja in ločevanj.

Danijel Devetak

MePZ Podgora v Šentjurju pri Celju

V nedeljo, 8. oktobra, so goriški pevci gostovali v Šentjurju pri Celju na tamkajšnjem občinskem prazniku. Občina Šentjur je namreč najmlajša v Sloveniji, saj je stara komaj 5 let; ponaša pa se lahko z nekaterimi vidnimi osebnostmi, ki so se tam rodile. Mednje spada tudi družina skladateljev Ipavcev in pa Josip Malgaj, borec iz Majstrovih časov. Pa še škof A. M. Slomšek se je rodil tam v bližini.

Občina in župnija sta za letošnje praznovanje Ipavčevih dnevov in 5. obletnice občine organizirali v glavni cerkvi kulturni večer, na katerem so člani teharskega gledališča recitirali sonetni venec Ljubke Šorli *Venec spominčic možu na grob*. Za njimi so nastopili moški domačega zbora skladateljev Ipavcev, ki je ubrano zapel pet pesmi. Večer je sklenil MePZ Podgora z izvajanjem religioznih in narodnih skladb.

Ob prihodu je naše pevce pozdravil predstavnik Svetovnega slovenskega kongresa Franci Zabukovšek, sprejela in pogostila pa družina Janeza Hladnika po stari slovenski navadi s kruhom, soljo in medico.

Povabilo goriških pevcev na Šentjursko je sad večletnega sodelovanja med dvema društvoma. Pri zakuski so si pevci obeh zborov zaželeli ponovnega snidenja v Podgori.

Posvet občinske uprave z ljudmi na Vrhu sv. Mihaela

Sovodenjska občinska uprava je oktobra začela niz srečanj z vaščani po vaseh. Prvo posvetovanje je bilo v sredo, 11. oktobra, v kulturnem domu Danica na Vrhu sv. Mihaela. Pobuda je hvalevredna, vendar upamo, da se bodo upravitelji v polnem številu udeleževali tudi drugih srečanj v celi mandatni dobi. Razen dveh svetovalcev se je celotna upravna večina predstavila vaščanom z županom oz. odborom na čelu.

V uvodnih besedah je domačin podžupan Devetak dejal, da je s srečanjem uresničena prva obljuba, dana v času volilne propagande. Župan Petejan je v svojem posegu izpopolnil vrsto vprašanj, ki so bila postavljena na srečanju. V glavnem je šlo za novi regulacijski urbanistični načrt, ojačitev javne razsvetljave in vodovoda, za kar so v teku postopki. Vaščani z zamudo prejemajo pošto; vzrok, ki ga bo uprava skušala rešiti, je v racionalizaciji, ki jo je uvedlo poštno vodstvo. Vas Vrh sv. Mihaela se je namreč ločila od sovodenjske poštne postaje in se priključila zagrajski. Župan je občinstvo seznanil še o tem, da ima uprava namen izpopolniti poimenovanje ulic na celotnem ozemlju vendar ob upoštevanju vaščanov.

Podžupan je seznanil vaščane, da misli uprava s pomočjo prispevkov Kraške gorske skupnosti ovrednotiti in zaščititi stare občinske vodnjake (»štirne« in »p'če«), ker so postali - odkar jih je nadomestil vodovod - prava etnografska posebnost. Med raznimi vprašanji je bil govor o pomanjkanju opozorilnih tabel, znakov in smerokazov, kakor tudi o problemu parkiranja avtomobilov. V pripravi novega urbanističnega načrta naj se prouči možnost turistične cone. Za dijake naj se zgradi pokrita avtobusna čakalnica. Table za volilne lepake, ki zastirajo pročelja stanovanj, naj se s sedanjega kraja namestijo kam drugam. Uredi naj se del glavne vaške ceste, ker postaja njen rob zaradi dežja pravi jarek. Podžupan je ob tem kritično omenil, da bi morala občinska uprava očistiti odtočne kanale v vasi, kakor bi tudi morala nameniti večjo pozornost podobnemu problemu na cesti Rubije-Vrh. Žgoča razprava se je vnela ob negativnem pismenem odgovoru občinske uprave odboru MlPZ Vrh sv. Mihaela na prošnjo, če bi lahko uporabljali šolske prostore vaške osnovne šole za pevske vaje. Župan je sklenil razpravo z mnenjem, da to ni bil primeren kraj za zadovoljivo rešitev. Ob koncu je župan dodal, da bo uprava proučila načeta vprašanja in na prihodnjem srečanju v prvih mesecih prihodnjega leta prikazala obrise urbanističnega načrta in smernice o prepovedi parkirnih prostorov ter prednostnih cestnih upadnic na vasi; ugotovili bodo tudi, kaj je bilo med tem časom izvršeno.

Remo Devetak

Števerjanski župnik znova na sodišču

Števerjanski župnik g. Anton Lazar je znova moral na sodišče zaradi zvonjenja. Razprava je bila na goriškem sodišču v soboto, 14. oktobra. Trajala je od 9. do 17. ure. Sodnik je znova potrdil prejšnjo sodbo, češ da je župnik kriv, ker zvonjenje moti nočni mir. Po tej razsodbi bi moral plačati denarno kazen in povračilo sodnih stroškov. Vložil je pritožbo na višje sodišče.

Ali naj po tej razsodbi utihnejo naši zvonovi? Čudna so pota italijanske pravice!

V muzeju *Revoltella* srečanje o slovenskem značaju

V sredo, 11. t.m., se je v avditoriju muzeja *Revoltella* v Trstu odvijala okrogla miza na temo *Slovenski značaj: pogledi iz zgodovine*. Srečanje se je vključevalo v niz prireditev pod imenom *Trikrat v sredo o slovenski izvirnosti*, ki ga je organizirala *Skupina 85* v sodelovanju z Občino Trst in njenim odborništvom za kulturo. Prvi večer se je odvijal že 4. t.m. s srečanjem s pesnikom Cirilom Zlobcem. 11. t.m. so številnemu občinstvu spregovorili zgodovinarja Janko Prunk in Jože Pirjevec ter publicist Paolo G. Parovel. Prunk je na kratko predstavil vsebino svoje najnovejše knjige, prevedene v italijanščino *Breve storia della Slovenia (Kratka zgodovina Slovenije)*, ki je namenjena za kratko informacijo za kulturnega inozemca, ki bi se želel na kratko informirati o zgodovini Slovenije.

Pogled na predavateljsko mizo (Foto Kroma)

Pirjevec je spregovoril o slovenskem značaju in se pri tem ustavil pri naši polpretekli zgodovini, katero vseskozi zaznamujeta dve »duši«, in sicer t.i. »katoliška«, ki naj bi bila bolj uslužna do oblasti in pripravljena reči »da«, ter »protestantska«, za katero je značilno, da je oblasti pripravljena reči »ne«. Ti dve duši sta v slovenskem narodu prisotni ne glede na politično oz. ideološko ali versko opredelitev, čeprav je Pirjevec zelo kritiziral zadržanje katoliškega tabora in slovenske Cerkve med 2. svetovno vojno ter jima očital kratkovidnost. Kritične besede pa je imel tudi do zadržanja povojne komunistične oblasti. »Protestantsko« dušo je Pirjevec pripisal primorskim Slovencem in gibanju za neodvisno Slovenijo.

Današnji čas tržaškega zgodovinarja skrbi, ker opaža v njem trenutek ustaljenosti, obračanja vase in gledanja na preteklost.

V sklepnih besedah je Paolo G. Parovel dejal, da obstajata dve napaki priseznanjanju italijanske stvarnosti s slovensko zgodovino: to je pojmovati zgodovino kot nekaj akademskega ali pa kot politično in časnikarsko gradivo. Opozoril je na pomanjkanje zgodovinske podobe Slovencev v okviru italijanske kulture in politike, iz česar sledi, da je treba to podobo projicirati v italijanski svet. Pomanjkanje znanja zgodovine povzroča pomanjkanje odnosov med narodi. To je problem slovenske zgodovine, pa tudi velik italijanski problem.

V sredo, 18. t.m., pa se je v muzeju *Revoltella* odvijalo še zadnje od treh srečanj o slovenski izvirnosti. Marija Pirjevec, Giorgio Depangher, Juan Octavio Prenz, Klaus Detlef Olof in Mira Sardoč so ob petju Tržaškega okteta predstavili dela Franceta Prešerna v novih prevodih.

Ivan Žerjal

Knjiga o slovenskem pomorskem ribištvu

Konec prejšnjega tedna je pri založbi Mladika *v Trstu izšla knjiga Bruna Volpija Lisjaka* Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave.

Knjigo je, kot rečeno, napisal Bruno Volpi Lisjak, upokojeni pomorski kapitan in pomorščak, ki je že leta zbiral - in še zbira - gradivo za zgodovino slovenskega ribištva. Na 350 straneh je opisana zgodovina ribištva na slovenski obali od Trsta do izliva reke Timave: to področje lahko z zgodovinskega vidika imamo za slovensko obalo, saj so se tu z ribištvom ukvarjali le Slovenci, medtem ko so na današnji obali Republike Slovenije v Istri delovali ribiči italijanske narodnosti.

Predgovor je napisal znani tržaški zgodovinar prof. Jože Pirjevec. Podani sta tudi kratki obnovi v italijanščini in angleščini.

Knjiga, ki je velikega formata, je obogatena z velikim številom slik, risb, fotografij, zemljevidov in kopij raznih dokumentov, vsebuje pa tudi zemljevid tržaške obale.

Elektronske izkaznice namesto bencinskih bonov

V prihodnjem letu bodo papirnate bencinske bone iz neobdavčenega kontingenta postopoma nadomestile elektronske izkaznice. Gre za kartice s plastičnim ovojem, na katerih bodo podatki upravičenca in vsota še razpoložljivega bencina. Na črpalki bo torej potrebno le izročiti kartico in uslužbenec bo z elektronskim terminalom ugotovil vse potrebno. Kartica bo veljavna več let, v primeru kraje ali izgube bo moral lastnik to nemudoma prijaviti. Glede na to, da bodo vsi podatki v računalniku, bo takoj prejel novo kartico.

Koncert v jami Vilenici

V jami Vilenici se je v nedeljo, 15. t.m., odvijal že tradicionalni pevski popoldan, ki sta ga priredila mešani pevski zbor *Primorec-Tabor* iz Trebč in z Občin ter Jamarsko društvo Sežana. Tokrat je bil gost MePZ *Jacobus Gallus* iz Trsta, ki deluje okviru Glasbene matice in ki se je številnemu občinstvu predstavil s krajšim koncertom umetnih in ljudskih pesmi tržaških slovenskih skladateljev. Pred tem je z nekaj slovaškimi ljudskimi pod vodstvom Matjaža Ščeka nastopil MePZ *Primorec-Tabor*.

Zbor *Jacobus Gallus* v jami Vilenici (Foto Kroma)

Zbor *Jacobus Gallus* je s prepričljivim izvajanjem programa žel lepo ploskanje, ki je postalo navdušeno in dolgotrajno zlasti ob izvedbi nekaterih efektnih ljudskih pesmi.

Po tem uspelem nastopu v jami Vilenici čaka tržaške pevce do konca leta še precej nastopov, kot npr. koncert v Modestovem domu v Celovcu v okviru Primorskih dnevov na Koroškem 20. oktobra in tekmovanje v Arezzu od 17. do 19. novembra.

Izpopolnjena izdaja knjige Vas, ljudje in čas

Na Občinah je pri knjižnici *Pinko Tomažič in tovariši SKD Tabor* izšla druga, izpopolnjena izdaja knjige *Vas, ljudje in čas* o zgodovini Občin. Prva izdaja sega namreč v leto 1975 in je do nje prišlo predvsem po zaslugi danes že pokojnega Angela Vremca in številnih - tudi večinoma že pokojnih - sotrudnikov iz domače vasi, med katerimi bi omenili zlasti znanega prof. Ivana Sosiča. Pri prvi izdaji knjige so sodelovali tudi zunanji sodelavci, zgodovinarji in kulturniki kot npr. Boris Gombač, Filip Fisher, Marko Kravos in Samo Pahor.

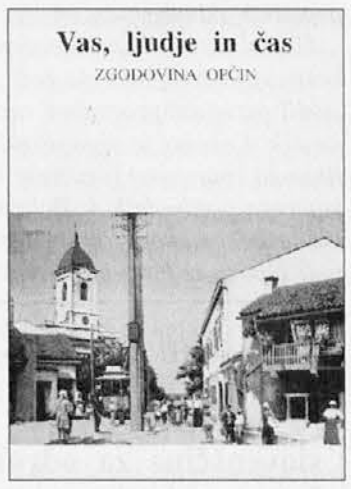

Knjiga na obširen način obravnava razvoj Občin skozi čas, pri tem pa upošteva vsa področja vaškega življenja, od gospodarskega in družbenega do verskega, šolskega, kulturnega, športnega itd. Poleg tega so podana ledinska imena krajev okrog vasi, tradicionalna družinska nadimena in njihov izvor ter vrsta pregovorov in rekov, ki so bili oz. so v rabi v tej kraški vasi. V drugi izdaji so objavljena nekatera dodatna besedila, ki jih v prvi ni, kot npr. dopolnjen zapis o zgodovini jusarstva na Občinah, pa tudi krajši prevod slovenskega teksta v italijanščino (okoli 100 strani), ki ga je poskrbel pok. prof. Egidij Košuta.

Knjiga je bogato opremljena z zemljevidi ter s slikovnim in fotografskim gradivom, ki daje jasno sliko o tem, kako je nekoč potekalo življenje na Občinah ter kakšne navade so imeli oz. s katerimi problemi so se morali ubadati naši predniki. Knjiga *Vas, ljudje in čas* je dragocen dokument o naši preteklosti, na katero žal preveliko naših ljudi pozablja.

Kljub temu, da je to izpopolnjena izdaja, pa na koncu ne moremo mimo ugotovitve, da je v njej nekaj pomanjkljivosti oz. da se ponavljajo nekatere netočnosti, ki so bile prisotne že v prvi izdaji. Tako se npr. seznam openskih župnikov končuje z g. Viljemom Žerjalom, ki pa mu je leta 1991 nasledil g. Zvone Štrubelj. Zamenjava je takrat na Občinah dvignila nemalo prahu, tako da bi jo bilo treba vsaj zabeležiti. Tudi v poglavju o 2. svetovni vojni je nekaj netočnosti, kot npr. v seznamu padlih oz. pogrešanih. V njem je tudi ime Josipa Dolenca, o katerem knjiga piše, da je pogrešan od leta 1944. V resnici je Josip Dolenc izginil po končani vojni leta 1945. Bil je eden od padalcev, ki so jih zavezniki poslali na slovensko ozemlje med vojno in so večinoma po vojni izginili po zaslugi takratne jugoslovanske politične policije. O primeru Josipa Dolenca je v zadnjih številkah veliko pisala revija *Mladika*, tako da ni ravno neznan.

Šolska problematika v DSI

V ponedeljek, 16. oktobra, se je v Peterlinovi dvorani v Trstu odvijalo srečanje, posvečeno problematiki slovenske šole v Italiji. Gostje večera so bili ravnatelji Ksenija Dobrila, Marijan Kravos in Tomaž Simčič.

Z leve M. Kravos, K. Dobrila in T. Simčič (Foto Kroma)

Gostje so najprej spregovorili o problemih, ki jih doživlja šola v Italiji nasploh, nato pa še specifično o težavah slovenskega šolstva v Italiji. Pri tem je moderator Sergij Pahor spodbudil živahno in bogato diskusijo, ki se je vrtela zlasti okoli problema racionalizacije oz. združevanja šol, političnih ukrepov oz. pritiskov, ki jih v zadnjih časih slovenska šola v Italiji doživlja, mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki šolo naše manjšine ščitijo ter okoli nekaterih konkretnih vsakdanjih problemov, ki jih doživljajo tako učenci kot njihovi starši in profesorji, kot npr. novega načina vrednotenja učenčevega oz. dijakovega dela, novega načina ocenjevanja, celodnevnega oz. podaljšanega pouka na osnovnih šolah idr.

Poroka v repentabrski cerkvi

V nedeljo, 8. oktobra, sta se v župnijski cerkvi na Repentabru poročila **Lilijana Filipčič in Ivo Corva**. Ob tem veselem dogodku objavljamo krajše razmišljanje.

Poroka, ki jo je bil vesel sam Bog. Dve lepi, čisti duši sta že v svoji skrbni pripravi na zakon razumeli, kaj pomeni prelivanje lastnega jaza v drugega. Kako drugače je izzvenelo njuno zavestno branje beril! Priložnostni govor celebranta g. Gerdola je še bolj potrdil to, v čemer sta kandidata že predhodno zorela.

Po obredu je v belo oblečena Lilijana pred cerkvijo bila videti kot Snegulčica med palčki, saj jo je obdajalo kar lepo krdelo malčkov. Niso trosili kilogramov riža, pač pa so jo obsipali s cvetnimi lističi; le kaka majhna ročica je tvegala vreči peščico riža.

Lilijana in Ivo, naj vaju božja dobrota globoko in trdno povezuje po zgledu medsebojnega darovanja sv. Družine!

F.V.

Izlet v Trento

Pastoralnemu svetu župnije sv. Jerneja, ki vključuje openskо, banovsko in ferlugovsko skupnost, se letos izteka »mandat«. Ob koncu triletnega plodnega dela so si tako člani župnijskega sveta v nedeljo, 8. oktobra, privoščili, skupaj z družinskimi člani, izlet v očarljivi planinski svet doline Trente.

Prvi postanek je bil v Kobaridu, kjer se je 25-članska delegacija poklonila pesniku Simonu Gregorčiču. Pot se je potem nadaljevala do doline Trente in Kugyjevega spomenika. O Kugyjevem delu je spregovoril dr. Drago Štoka, ki je izlet tudi organiziral in vodil.

Približno ob uri kosila je izletnike pot pripeljala do koče pri izviru Soče. Vreme je bilo tako prijazno, da je bil razgled na dolino res čudovit in enkraten. Najbolj pogumni izmed izletnikov so si tako privoščili še sprehod do izvira. Zelo zanimiv je bil tudi ogled novega Trentarskega muzeja.

Kulturni del izleta se je zvečer končal z ogledom cerkvice v vasi Trenta, ki jo je poslikal Tone Kralj. Prav letos obhajamo dvajsetletnico njegove smrti.

Prijeten in kulturno bogat dan so člani župnijskega sveta in člani njihovih družin zaključili z okusno večerjo ob prijetnem klepetu in živahnem petju.

Breda Susič

Škof Bellomi v Sv. Križu

V nedeljo in ponedeljek, 8. in 9. oktobra, smo imeli v župniji našega škofa msgr. Lovrenca Bellomija. Ob prihodu ga je v imenu faranov pozdravila ga. Silva Bogatez. Med prvo sv. mašo, ki jo je daroval domači župnik, je škof imel pridigo, ob 10. uri pa je maševal in pridigal. Pred začetkom maše so ga pozdravili najprej domači pevski zbor, nato pa še lanski birmanci in letošnji prvoobhajanci. Pri obeh sv. mašah je bila prav lepa udeležba, znamenje, da imajo naši verniki še vedno radi svojega škofa. Druge sv. maše so se udeležili tudi naši skavtje in skavtinje.

V ponedeljek je ob 16. uri g. škof najprej obiskal nekaj bolnikov in ostarelih na njihovem domu ter v novem domu ostarelih v bivši Županovi hiši. Nato se je srečal z župnijskim pastoralnim svetom in z upravnim svetom. Zvečer je ob 19.30 g. škof daroval sv. mašo za vse rajne, po maši pa je bilo v župnijski dvorani še srečanje z uglednim gostom. Tu je g. škof poudaril pomen liturgičnega življenja, kateheze in še posebej skupne molitve po družinah.

Škofovega obiska smo bili vsi veseli in upamo, da nas bo še obiskal in da bo ta njegov obisk obrodil bogate sadove v naši župnijski skupnosti.

Jože Kunčič

Programska konferenca SSk

SSk prireja v soboto, 28. oktobra, programsko konferenco v dvorani Športnega centra v Vižovljah nad Sesljanom pod naslovom: *Kako naprej?* Konferenca se uokvirja v niz prireditev ob 20-letnici deželne organiziranosti stranke. Po uvodnem poročilu deželnega tajnika se bo razprava osredotočila na naslednje problemske sklope:

1. potrebe in zahteve Slovencev v novih zgodovinskih razmerah (značilnosti nove dobe, jezikovne pravice, šolstvo, kultura, šport, socialni problemi, gospodarstvo, urbanistika, zajamčeno zastopstvo v izvoljenih telesih, zaščitni zakon);
2. naše delovanje v italijanskem političnem prostoru (volilno in drugačno povezovanje z drugimi strankami; nastopanje na krajevni, deželni in vsedržavni ravni; sodelovanje z drugimi manjšinskimi strankami; narodnost in internacionalnost oz. »večkulturnost«);
3. naš odnos do matične države (zamejstvo in matica v enotnem slovenskem prostoru; sodelovnaje s političnimi ustanovami in s političnimi strankami matične države; manjšina med domicilno matično državo);
4. delovanje na mednarodnem prizorišču (stiki z evropskimi in drugimi mednarodnimi ustanovami, s Slovenci po svetu in z drugimi manjšinami; internacionalizacija problema slovenske manjšine v Italiji);
5. naše delovanje v okrivu slovenske manjšine v Italiji (kriza »začasnega« zastopstva; SSk kot povezovalni dejavnik manjšine in projekt za Narodni svet Slovencev v Italiji; odnos do krovnih organizacij civilne družbe in do slovenskih komponent v italijanskih strankah; prisotnost v videmski pokrajini; nagovarjanje bolj ali manj asimiliranih pripadnikov manjšine);
6. kakšno stranko rabimo (načini notranjega organiziranja, ljubiteljsko in poklicno delovanje, kadrovska politka, obveščanje javnosti in propaganda);
7. SSk in mladi (okrepitev mladinskih sekcij, politično izobraževanje).

Na konferenco so vabljeni vsi izvoljeni prestavniki, deželni, pokrajinski in občinski voditelji SSk in sploh vsi aktivisti. Vsi bodo tudi imeli možnost sodelovanja v razpravi, pri čemer so zaželeni pisni posegi. Pristavimo naj, da bo opoldne mogoče kositi v bližnji gostilni v Mavhinjah.

Akord v Fari

V nedeljo, 1. oktobra, je imela moška pevska skupina Akord iz Podgore samostojen koncert narodnih pesmi v Fari pri Gorici. V okraju Colmello di Grotta, v hiši, ki so jo spremenili v kmečki muzej, so naši pevci izvajali dvanajst pesmi s posrečeno izbiro mešanice slovenskih, italijanskih, furlanskih in angleških skladb.

Gledalci so bili presenečeni nad kakovostjo izvajanja, še bolj pa so cenili razvejani program v različnih jezikih. Koncert je organiziralo italijansko zborovsko združenje USCI, katerega predsednik A. Policardi je tudi uvedel nastop. Prisotna sta bila tudi župana iz Fare in Števerjana.

Konec oktobra se bo na sedežu društva **SKRD Jadro** v Romjanu pričel

začetni tečaj slovenščine za odrasle.

Tečaj je pod pokroviteljstvom občine Ronke in bo trajal 50 ur. Začel se je tudi tečaj kleklanja (enkrat tedensko).
Za podrobnejše informacije in vpisovanje tel. 482015 ali 776123 ali 413084.

Urniki maš v Novi Gorici

V knjižici o raznih prireditvah in drugih dogodkih na območju Nove Gorice, ki jo izdaja Občinska turistična zveza oziroma njen Informacijski center, so začeli objavljati tudi urnike maš v posameznih cerkvah. Gre zagotovo za koristne informacije, ki jih lahko uporabljajo tudi Slovenci iz Italije, ki obiskujejo kraje ob meji sosednje države. Tako zvemo, da so **v župnijski cerkvi Kristusa Odrešenika v Novi Gorici** maše ***ob delavnikih* ob 7.30** in **19. uri**; ***ob nedeljah*** in praznikih pa **ob 7.30, 9., 11.** in ob **19. uri**.

V Kapeli na Kostanjevici so maše ***ob delavnikih* ob 7. in 18. uri**; ***ob nedeljah*** in praznikih pa **ob 6.30, 8., 10.** in **ob 17. uri**.

Na Sveti gori pa so maše ***ob delavnikih* ob 7. uri**, ***ob nedeljah*** in praznikih pa **ob 8., 10., 11.30** in **ob 16. uri**.

Na Mirenskem gradu so maše ***ob delavnikih* ob 6.30**, ***ob nedeljah*** in praznikih pa **ob 7. in 16. uri**.

V nedeljo, 29. oktobra, bo v župnijskem domu v Štandrežu

SREČOLOV ZA MISIJONE

združen z nastopom dveh enodejank domačih dramskih skupin in z nagovorom misijonarja iz Zambije p. Jožeta Grošlja.

Začetek ob 16. uri.

Prisrčno vabljeni!

Župnijska dvorana A. Gregorčič - Štandrež, nedelja, 22.10.1995, ob 16. uri nastopata

•kulturno umetniško društvo *Selca* iz Selc pri Škofji loki s **spevoigro** v treh dejanjih **Vinka Vodopivca**

KOVAČEV ŠTUDENT

klavir: Anči Prevc Megušar, glasba: Vinko Rovtar, režija: Marjan Kokalj;

•vokalna skupina *Bratovščina* - izbor narodnih in črnskih duhovnih pesmi, vodi: Andreja Mohorič

Prireja **Katoliški dom - Gorica** v sodelovanju s **PD Štandrež**.
Vokalna skupina *Bratovščina* bo pela tudi med sveto mašo v Štandrežu ob 10.30.

Prireditve ob 50-letnici ZSKD

Troje kulturnih večerov v goriškem Kulturnem domu bo izpostavilo pomembni jubilej - 50-letnico - ki ga letos slavi Zveza slovenskih kulturnih društev. Septembrski osrednji proslavi, ki so jo pripravili v dolinski občini, se pridružujejo goriški večeri, kasneje pa še pobude, ki jih bo pripravila ZSKD na Videmskem.

Goriški kulturni triptih se bo začel v četrtek, 19. oktobra, ob 18. uri v preddverju goriškega Kulturnega doma. Najprej bodo odprli razstavo plakatov Zveze in včlanjenih društev. Z njo prireditelji želijo pospremiti obiskovalce v petdesetletno stvarnost ljubiteljske kulture na Goriškem. Isti večer pa bodo odprli tudi skupinsko fotografsko razstavo članov Fotoskupine 75, ki slavi letos 20-letnico delovanja. Na njej bodo sodelovali Martina in Michela Baldan, Marko Butkovič, Fabio Devetak, Vilko Fajt, Vlado Klemše, Igor Kobal, Klavdij Komjanc, Flavio Mosetti, Boris in Walter Nanut, Silvan Pittoli, Patrizia Romagna, Robert Velušček in Zdenko Vogrič.

Drugi večer (v soboto, 21. oktobra, ob 20.30) pa bo namenjen naši ljudski tradiciji. Tržaška folklorna skupina Stu ledi nas bo popeljala v svet ljudske glasbe in plesa. Gre za namišljeno popotovanje med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji od Gorice v Trst in nato do Benečije, Rezije in Kanalske doline.

Sobotni večer bo obenem priložnost, da se med seboj srečajo sedanji in bivši kulturni delavci, ki so v vseh teh letih delovali v Zvezi oz. v samih kulturnih društvih.

Kulturna srečanja ob 50-letnici ZSKD se bodo sklenila v petek, 27. oktobra, ob 20.30 v goriškem Kulturnem domu s predstavitvijo trojezične informativne publikacije, v kateri je govor o delu Zveze in včlanjenih društev. Za to priložnost bosta na večeru sodelovala tudi mešani pevski zbor Oton Župančič iz Štandreža in moški zbor Skala in Gabrij.

V živo o današnji družini

Večerno srečanje

Prireja ga duhovna skupina iz župnije sv. Jerneja na Opčinah. Tema večera bo postavila v ospredje dinamiko odnosov v družini, potrebo po pogovoru, različne podobe družine danes in vprašanje, kako priti do pomoči v kriznih situacijah. Večer bodo z uvodnimi posegi in animacijo vodili sociolog **dr. Jože Bajzek**, psiholog **dr. Bernard Stritih** in psihiater **dr. Miran Možina**. Srečanje bo **v Finžgarjevem domu 23. oktobra ob 20. uri**. Prisrčno vabljeni!

Obvestila

❖**ALI RAD POJEŠ?** Pridruži se pevcem otroškega zbora KRESNICE od Sv. Ivana v Trstu (pokličite v večernih urah na tel. št. 040/567851).

❖**NAPRODAJ JE HIŠA** št. 226 z lepim razgledom na morje v Sv. Križu pri Trstu. Kličite na tel. (040) 220332 ob večernih urah.

❖**KLUB PRIJATELJSTVA** vabi v sredo, 25. oktobra, ob 16. uri v ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bomo pred-vajali zelo lep in zanimiv film o Sveti deželi.

❖**SVETOVNO MISIJONSKO NEDELJO** bomo letos obhajali 22. oktobra. Za to priložnost bo izšla posebna brošura *Misijonska nedelja*, ki se bo delila po vseh slovenskih mašah.

❖**SV. MAŠA ZA SPRAVO** in vse vojne ter povojne žrtve sovodenjske občine ob 50. obletnici konca 2. svetovne vojne bo v sovodenjski cerkvi v nedeljo, 29. oktobra 1995 ob 10. uri. Sodelujejo pevski zbori iz Sovodenj, z Vrha sv. Mihaela ter iz Rupe-Peči. Prisrčno vabljeni!

❖**ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA** v sodelovanju s **SLOVENSKIM CENTROM ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL** prireja tečaj za pevovodje otroških in mladinskih pevskih zborov, ki ga bo vodil prof. Hilarij Lavrenčič. Tečaj je namenjen predvsem pevovodjem, lahko pa se ga udeležijo tudi učitelji glasbene vzgoje in drugi interesenti. Obsegal bo niz 6 predavanj - lekcij. Tema srečanj bo raznolika: repertoar otroških in mladinskih zborov, teoretična priprava na delo z zborom, priprava klavirske spremljave pesmi in osnovna orkestracija z instrumenti Orff. **Prvo srečanje bo v četrtek, 26. oktobra, ob 20. uri** v komorni dvorani ob Katoliškem domu. Prijave sprejemamo na sedežu SCGV vsak dan od 8.30 do 12.30 (tel. 532163).

❖**KD SABOTIN** organizira v sodelovanju z rajonskim svetom Pevma-Oslavje-Štmaver 22. oktobra **Pohod na Sabotin**. Zbiranje ob 8.30 v Štmavru, odhod ob 9. uri nato sv. maša na Sabotinu ob 10.15. Po maši kosilo v OŠ v Štmavru.

❖**NABREŽINA.** V nedeljo, 22. oktobra, bo ob 17.30 v župnijski dvorani tradicionalna **Misijonska prireditev**. Poleg zanimivosti bo nastopal ansambel *Kraški ovčarji*. Bogati dobitki in darovi za misijone.

❖**ŠTANDREŽ.** Župnija Sv. Andreja in PD Štandrež vabita k zahvalni sv. maši ob 80-letnici rojstva dolgoletnega župnika msgr. Jožefa Žorža v četrtek, 19. oktobra, ob 19.30 v dekanijski cerkvi.

❖**ŠTEVERJAN**. Vabimo Vas, da se udeležite občnega zbora SKPD F.B.Sedej, ki bo v petek, 20. oktobra, v prostorih Sedejevega doma. Začetek bo v prvem sklicanju ob 20.uri, ob drugem sklicanju ob 20.30. S svojo udeležbo boste potrdili naklonjenost našemu društvu in njegovemu delovanju. Pričakujemo, da se boste občnega zbora za gotovo udeležili.

Darovi

Za Slomškov dom na Ponikvi: Goričan v zahvalo 500.000 lir.

Za slivensko cerkev: v spomin na sestro Ido daruje Dora 200.000 lir.

N.N. daruje: za otroke iz Sarajeva 30.000 in za slovenske misijonarje 30.000 lir.

Anica Vicchi daruje: namesto cvetja na grob pok. Valerije Gravner-Bregantič, za cerkev sv. Ivana-(Gorica) 50.000 in za zdravljenje bolezni *»morbo di Buruli«* 50.000 lir.

Za cerkev v Gabrjah: Massimo in Svetlana ob krstu sinčka Denisa 50.000 lir.

Za slovenske misijonarje: H.F. 300.000 lir.

Ob skorajšnji obletnici rojstva pokojnega dr. Avgusta Sfiligoja se ga z ljubeznijo spominja žena Zora s svojci in poklanja cerkvi sv. Ivana v Gorici 100.000 lir.

Oproščamo se za neljub spodrsljaj pri zamenjavi rubrik prejšnji teden in ponavljamo v pravilni obliki sožalje in čestitke.

Uredništvo

Čestitke

•Dragi mami in noni **Jelki Tomažič** iz Števerjana želijo ob praznovanju 82. rojstnega dne obilo zdravja, sreče in zadovoljstva otroci z družinami.

•Župnijska skupnost sv. Andreja v Štandrežu se veseli visokega življenjskega jubileja **msgr. Jožefa Žorža**. Ob 80. obletnici rojstva mu vošči obilo božjega blagoslova, duhovnega in telesnega zdravja ter vedrega počutja.

•MePZ Štandrež čestita **msgr. Jožefu Žoržu** ob visokem življenjskem jubileju in mu vošči še veliko zdravja in zadovoljstva ter mu kliče še na mnoga leta.

•Uredništvo Katoliškega glasa se ob lepem prazniku zahvaljuje Bogu za življenjsko delo **msgr. Jožefa Žorža** in jubilantu želi še veliko zdravja in duhovnih moči.

•V soboto, 21. oktobra, bo tudi **g. župnik Karlo Bolčina** praznoval svoj rojstni dan. Vse najboljše mu iz srca želi MePZ Štandrež.

Sožalje

•Ob boleči izgubi **Marije Gergolet por. Giacuzzo**, ki je bila članica pokrajinskega sveta SSk, izrekamo vsem njenim bližnjim iskreno in občuteno sožalje.

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti - Gorica

KATOLIŠKI GLAS
Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«.
Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949
Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949
Odgovorni urednik: Andrej Bratuž
Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I. 00480890318
Tiska: Tiskarna Budin Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročnina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član: USPI ZDRUŽENJE ITALIJANSKEGA PERIODIČNEGA TISKA
FIC ZVEZA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV